

Závěrečné práce

UNIVERSITAS
OSTRAVIENSIS

Radka Bužgová
Darja Jarošová

OSTRAVA 2019

Název: Závěrečné práce
Autor: Doc. PhDr. Radka Bužgová, Ph.D.
Prof. PhDr. Darja Jarošová, Ph.D.
Vydání: 2019
Počet stran: 52

Interní materiál Ústavu ošetrovatelství a porodní asistence LF OU

Jazyková korektura nebyla provedena, za jazykovou stránku odpovídá autoři.

© Bužgová, Jarošová
© Ostravská univerzita v Ostravě, 2019

OBSAH

Úvod	3
1 Charakteristika závěrečných prací	4
1.1 Smysl a poslání závěrečné práce	4
1.2 Typy závěrečných prací	5
1.2.1 Bakalářská práce	5
1.2.2 Diplomová práce	5
1.3 Problém původnosti práce	6
1.4 Eticko-právní aspekty písemných závěrečných prací	6
1.4.1 Etické aspekty	6
1.4.2 Právní aspekty	9
2 přípravná fáze závěrečné práce	10
2.1 Výběr problematiky a volba tématu práce	11
2.2 Výběr tématu na Portále OU	12
2.2.1 Vyplnění Podkladu pro zadání závěrečné práce na Portále OU 13	
2.2.2 Stanovení cílů a časového harmonogramu práce	13
2.2.3 Zadání závěrečné práce	14
2.3 Změna tématu závěrečné práce	14
2.4 Konzultace	15
2.5 Prameny a odborná literatura	15
2.4.1 Citace a odkazy na literaturu	16
2.4.2 Způsob citování v textu	17
3 Realizační etapa závěrečné fáze	20
3.1 Formální stránka závěrečné práce	21
3.1.1 Přehled státních norem	21
3.2 Obecné požadavky písemné práce	21
3.2.1 Rozsah práce	22
3.2.2 Písmo, řádkování, okraje	22
3.2.3 Číslování kapitol a oddílů	23
3.2.4 Číslování tabulek a obrázků	23
3.2.5 Vnitřní odkazy	25
3.2.6 Číslování stránek	25
3.2.7 Práce s textem	25
3.3 Obsahová a strukturální stránka závěrečné práce	28
3.3.1 Vstupní oddíl	28
3.3.1.1 Desky	28
3.3.1.2 Titulní strana	28
3.3.1.3 Čestné prohlášení	29
3.3.1.4 Zadání závěrečné práce	29
3.3.1.5 Abstrakt a Abstract (česky a anglicky)	29
3.3.1.6 Poděkování	31
3.3.1.7 Prohlášení	31
3.3.1.8 Obsah	31
3.3.1.9 Úvod	31
3.3.2 Vlastní text práce	32
3.3.3 Struktura a charakter empiricky zaměřené práce	32
3.3.3.1 Průzkum nebo výzkum	33
3.3.3.2 Edukace pro jednotlivce nebo skupinu	34
3.3.3.3 Návrh ošetřovatelského procesu	35

3.3.3.4	Návrh a realizace auditního šetření.....	35
3.3.3.5	Návrh a ověření standardu	36
3.3.3.6	Kazuistika (případová studie)	37
3.3.3.7	Projekt praxe založené na důkazech	38
3.3.4	Struktura a charakter teoreticky zaměřené práce	39
3.3.5	Závěrečná část práce	40
3.3.5.1	Závěr	40
3.3.5.2	Seznam zkratk	40
3.3.5.3	Seznam grafů (tabulek)	41
3.3.5.4	Bibliografické zdroje v závěrečné práci	41
□	Elektronický dokument na webové stránce	43
3.3.5.5	Přílohy v závěrečné práci	44
4	ZÁVĚREČNÁ ETAPA ZÁVĚREČNÉ PRÁCE	46
4.1	Odevzdání práce	46
4.2	Posudky závěrečné práce	47
4.3	Obhajoba závěrečné práce	49
4.3.1	Prezentace práce	50
4.4	Zpřístupnění závěrečných prací	50
	Seznam použitých bibliografických zdrojů	52

Použité symboly a jejich význam

Průvodce studiem – vstup autora do textu, specifický způsob, kterým se studentem komunikuje, povzbuzuje jej, doplňuje text o další informace.

Klíčová slova

Čas potřebný k prostudování kapitoly

Příklad – objasnění nebo konkretizování problematiky na příkladu ze života, z praxe, ze společenské reality, apod.

Pojmy k zapamatování

Shrnutí – shrnutí předcházející látky, shrnutí kapitoly.

Literatura – použitá ve studijním materiálu, pro doplnění a rozšíření poznatků.

Kontrolní otázky a úkoly – prověřují, do jaké míry studující text a problematiku pochopil, zapamatoval si podstatné a důležité informace a zda je dokáže aplikovat při řešení problémů.

Úkoly k textu – je potřeba je splnit neprodleně, neboť pomáhají dobrému zvládnutí následující látky.

Korespondenční úkoly – při jejich plnění postupuje studující podle pokynů s notnou dávkou vlastní iniciativy. Úkoly se průběžně evidují a hodnotí v průběhu celého kurzu.

Otázky k zamyšlení

Část pro zájemce – přináší látku a úkoly rozšiřující úroveň základního kurzu. Pasáže a úkoly jsou dobrovolné.

Testy a otázky – ke kterým řešení, odpovědi a výsledky studující najdou v rámci studijní opory.

Řešení a odpovědi – vážou se na konkrétní úkoly, zadání a testy.

ÚVOD

Milí studenti,

zpracování a obhajoba bakalářské a diplomové práce je povinnou součástí závěru studia a je součástí státní závěrečné zkoušky. Zpracováním závěrečné práce musíte jako studenti prokázat, že dokážete samostatně řešit a zpracovat vytyčené téma na odborné úrovni. Tyto distanční texty by vám měly pomoci při přípravě, realizaci, odevzdání a také obhajobě vaší závěrečné práce a to zejména z organizačního, formálního a strukturálního hlediska. Samotné nastudování těchto textů pro tvorbu závěrečné práce však nestačí. Současně byste si měli zopakovat učivo metodologie výzkumu v ošetrovatelství, které budete potřebovat pro zpracování vaší praktické části práce. Metody a techniky výzkumu nejsou v těchto textech podrobněji uvedeny. Tyto studijní texty by měly přispět k tomu, abyste zachovali správný postup tvorby písemné práce i jejich náležitostí.

Po prostudování textu byste měli být schopni:

- tvůrčím způsobem přistupovat ke zpracování vaší závěrečné práce,
- vybrat téma závěrečné práce a učinit nezbytné kroky pro její zadání,
- orientovat se v odborné literatuře a pracovat s ní,
- zpracovat závěrečnou práci podle formálních a obsahových požadavků OU.

Současně doporučuje studovat aktuální Manuál závěrečných prací, který je studentům UOPA LF OU k dispozici každý akademický rok.

Uvedené pokyny ve studijních textech jsou určeny zejména studentům oborů garantovaných Ústavem ošetrovatelství a porodní asistence Lékařské fakulty Ostravské univerzity. Některé obecné zásady platí i pro studenty jiných vysokých škol, rozhodující jsou však pokyny příslušné katedry nebo fakulty.

Přejeme vám, aby vám tyto distanční texty pomohly se orientovat v problematice tvůrčí práce, abyste byli schopni lépe využívat bibliografických informací a pracovat s nimi a abyste vypracovali úspěšně vaší závěrečnou práci bez formálních a obsahových chyb.

1 CHARAKTERISTIKA ZÁVĚREČNÝCH PRACÍ

V této kapitole se dozvíte:

- smysl a poslání závěrečné práce,
- typy závěrečných prací,
- problémy původnosti závěrečné práce,
- etické aspekty závěrečné práce,
- právní aspekty závěrečné práce.

Po prostudování kapitoly byste měli být schopni:

- znát smysl závěrečné práce,
- znát charakteristiku diplomové práce,
- orientovat se v problematice původnosti práce,
- znát etické a právní aspekty tvorby závěrečné práce.

Klíčová slova této kapitoly:

Závěrečná práce, bakalářská práce, diplomová práce, sumarizace, kompilace, etika, plagiátorství, citace.

Čas potřebný k prostudování této kapitoly: 30 minut

Průvodce

V této úvodní kapitole se seznámíte se smyslem a posláním závěrečné práce. Dále se dozvíte, jaké jsou typy závěrečných prací a jaká je jejich základní charakteristika. Druhá část kapitoly se zaměřuje na etické principy, které byste měli při zpracování práce respektovat a nejdůležitější právní aspekty práce, se kterými byste se měli seznámit.

1.1 Smysl a poslání závěrečné práce

Příprava, zpracování a obhajoba bakalářské a diplomové práce tvoří na vysokých školách nedílnou součást závěru studia a představuje jeho vyvrcholení, protože obhajoba této práce je společně s ústní zkouškou částí státní závěrečné zkoušky, která ukončuje studium. Zpracováním závěrečné práce musíte jako studenti prokázat, že na základě teoretických, věcných i metodických poznatků, znalostí a dovedností dokážete samostatně řešit a zpracovat vytyčené téma a osvědčit, že jste schopni působit ve zvoleném oboru, případně dále vědecky pracovat. Z práce by mělo být zřejmé, že jste se snažili přinést nové poznatky, pohledy a postoje.

Každá závěrečná práce **musí být originálem** a i jako studenti musíte dodržovat pravidla práce s informačními zdroji, se kterými se v tomto studijním textu seznámíte. Žádná ze závěrečných prací nesmí mít charakter plagiátorství, nesmí narušit autorská práva jiných autorů. Jako autoři vědecké práce jste **povinni důsledně citovat** použité informační prameny, uvést jmenovitě a konkrétně výsledky výzkumu jiných autorů nebo autorských kolektivů, přesně popsat použité metody a pracovní postupy jiných autorů nebo autorských kolektivů, případně zdokumentovat laboratorní výsledky výzkumu jiných autorů nebo autorských kolektivů.

Závěrečné vysokoškolské práce se mají vyznačovat vysokou vyříbeností a spolehlivostí zjištěných poznatků a rovněž se od studenta očekává, že prokáže i vysokou úroveň morální při získávání vědeckých poznatků, při jejich interpretaci a formulaci závěrů.

1.2 Typy závěrečných prací

Na vysokých školách se zdravotnickým zaměřením se v závěru bakalářského a magisterského studijního programu odevzdávají práce **bakalářské** a **diplomové**. Při dalším zvyšování vědecké kvalifikace předkládají autoři rigorózní, disertační a habilitační práce. Kromě závěrečných prací vypracovávají studenti během studia jiné typy písemných prací (seminární práce), které jsou přípravou na práci závěrečnou. V tomto studijním textu se budeme zabývat požadavky pouze na bakalářské a diplomové práce.

1.2.1 Bakalářská práce

Závěrečnou prací studia v bakalářském studijním programu je **bakalářská práce**. Je nejjednodušším typem práce a má spíše pragmatický charakter. Bakalářskou prací má student ukázat schopnost tvořivě pracovat ve studijním oboru, který absolvoval. Student má ukázat průměrnou úroveň vědomostí o problematice a uplatnit svoje schopnosti při shromažďování, interpretaci a zpracování základní odborné literatury. Může jít o kompilaci, aplikaci literárního přehledu v praxi, o dílčí řešení úlohy související s budoucím zaměřením studenta. Uvádí-li autor v bakalářské práci hypotézy, musí být ověřitelné.

1.2.2 Diplomová práce

Závěrečnou prací v navazujícím magisterském studiu je **diplomová práce**, která se od bakalářské práce liší rozsahem a kvalitou zpracovaného tématu. Diplomovou prací má student prokázat schopnost tvořivě pracovat ve studijním oboru, který absolvoval. Student zpracovává zvolené téma na úrovni vědecké studie s reprezentativním výběrem odborné literatury,

s vhodně zvolenými vědeckými postupy, hypotézami, které je možné verifikovat. Diplomová práce má být přínosem v konkrétním oboru.

1.3 Problém původnosti práce

Každá písemná práce má určité obsahové atributy, podle nichž můžeme mluvit o různých úrovních původnosti. Písemné práce se **podle původnosti** dělí na:

1. **Původní dokumenty** – tvořeny v rozhodující míře novými informacemi, do té doby nezaznamenanými v jiných dokumentech. Synonymem tohoto označení je **primární dokument**.
2. **Sumarizační dokumenty**, které jsou shrnutím, utříděním nebo zobecněním poznatků úplně nebo z větší části převzatých z jiných dokumentů. Sumarizací se vytváří nová hodnota.
3. **Kompilační dokumenty** v novém cíli přizpůsobeném vyjádření, opakují informace převzaté z jiných dokumentů.

Sumarizační a kompilační dokumenty jsou **sekundárními dokumenty**. Bakalářské a diplomové práce mohou mít prvky původnosti, sumarizace i kompilace a míra původnosti je v nich zpravidla nižší. Teoretická část práce má charakter spíše přehledový, praktická část práce vychází z vlastního bádání a výzkumu (průzkumu).

V hodnocení bakalářských a diplomových prací se vychází zejména z rozlišování na tzv. **jednoduchou kompilaci**, tj. bezduché opisování a netvořivé užívání cizích myšlenek a **tvůřivou kompilaci**, jakousi přehledovou studii s určitým autorským záměrem, při níž autor pracuje sice převážně s cizími zdroji, ale dospívá k novým pohledům, závěrům, případně poznatkům.

V současné době máme k dispozici velké množství informačního bohatství, množství informačních pramenů dostupných prostřednictvím databázových knihovnických systémů a počítačových sítí. Pokud uskutečníte dostatečně hluboký a systematický informovaný průzkum zaměřený na určité téma, můžete získat dostatek kvalitních informací a studiem těchto pramenů dospět k novým poznatkům, vidět věci z nového, původního pohledu.

1.4 Eticko-právní aspekty písemných závěrečných prací

1.4.1 Etické aspekty

V současné době se zdůrazňuje **etický aspekt publikování** vědeckých článků a prací, včetně prací školních. Při psaní závěrečné práce je nezbytně

nutné respektovat etické i právní normy. Mezi specifické principy **vědecké etiky** patří:

1. **Objektivnost a pravdivost.** Student musí předložit všechna fakta a zjištění, k nimž dospěl, nic nezamlčet, nic nepřidávat a nic nezkrášlovat. Student by měl před napsáním práce poznat díla jiných autorů, kteří se problematikou zabývali již dříve, aby mohl podat přehled o všem, co bylo před ním v dané oblasti napsáno.
2. **Osobní poctivost a čestnost.** Student by měl poctivě nakládat s literaturou a prameny, uvádět ve své práci pouze fakta získaná svým vědeckým bádáním, nesnížit se k podvodům. Za eticky nepřijatelné praktiky autorů se považuje:
 - u přímé i nepřímé citace není uveden odkaz na zdroj informace,
 - soupis literatury neobsahuje jen skutečně použitou literaturu,
 - k doložení názoru se využívá materiál, z něhož tvrzení jednoznačně nevyplývá,
 - neoprávněná generalizace (zobecnění závěrů na základě výpovědi nedostatečného nebo nízkého počtu respondentů apod.).
3. **Princip originality.** Student přinese nový, třeba jen dílčí, ale původní a do té doby nepublikovaný poznatek. Studenti musí být schopni rozlišit cizí myšlenky od vlastních a musí uvádět odkaz na zdroj použitých informací.
4. **Princip zásadovosti a nekompromisnosti.** Student nepřizpůsobuje výsledky výzkumu výchozím hypotézám nebo přáním adresátů či uživatelů výzkumu.
5. **Princip sebekritičnosti a názorové tolerantnosti.** Zahrnuje schopnost studenta sebekriticky uznat nesprávnost svých závěrů a veřejně přiznat svůj omyl.
6. **Princip skromnosti.** Odvaha studenta přijímat cizí názor, uznat omyl a také způsobilost pravdivého sebepoznání.

Nepodceňujte tyto zmíněné etické zásady, vyhnete se tím pozdějším problémům při zpracování práce nebo při její obhajobě. Zopakujte si také etické zásady při provádění výzkumu, jejich respektování je při provádění praktické části práce nezbytné.

Souhlas etické komise

Souhlas etické komise je nutný pouze v případě, že pracoviště, na kterém se výzkum realizuje, tento souhlas vyžaduje. V případě, že souhlas etické komise není nutný, doporučujeme přiložit souhlas vedoucího pracovníka zodpovědného za příslušné pracoviště, ve kterém se výzkum realizuje. Žádost o umožnění průzkumu (výzkumu) vystaví sekretariát školního pracoviště, kde je závěrečná práce realizována. Pokud uvažujete o publikování výsledků výzkumu in extenso, doporučujeme souhlas etické

komise. Lékařská fakulta OU má vlastní etickou komisi. Informace o její činnosti najdete na Portálu OU.

Souhlas instituce a informovaný souhlas

Před provedením výzkumného šetření je nutné vyžádat souhlas managementu zdravotnického (příp. sociálního či pedagogického) zařízení, kde bude výzkum prováděn. Na základě zadání závěrečné práce a žádosti studenta vystaví sekretářka katedry *žádost o povolení průzkumného šetření*. Souhlas s povolením průzkumného šetření se vkládá jako příloha závěrečné práce.

Provádí-li student kvalitativní výzkum (rozhovor, kazuistika) nebo zpracovává v závěrečné práci téma ošetřovatelského procesu či edukace, musí si vyžádat také **informovaný souhlas** pacienta. V případě nezletilých dětí podepisuje souhlas zákonný zástupce dítěte. Informovaný souhlas se do závěrečné práce, z důvodu zachování anonymity respondenta, nekládá. Student může být vyzván, aby souhlas doložil u obhajoby závěrečné práce.

Příklad informovaného souhlasu

Vážený pane, vážená paní,

Jsem studentkou 2. ročníku navazujícího magisterského studia oboru Ošetřovatelství ve vybraných klinických oborech na Ústavu ošetřovatelství a porodní asistence, Lékařské fakulty Ostravské univerzity. Zpracovávám diplomovou práci na téma pod odborným vedením

Dovoluji si Vás požádat o souhlas s rozhovorem a možnost nahlížet do vaší zdravotnické dokumentace, což mi umožní téma diplomové práce zpracovat. Máte možnost od rozhovoru kdykoliv dobrovolně odstoupit nebo neodpovídat na všechny položené otázky. Údaje budou zachovány v anonymitě a budou použity pouze pro zpracování mé diplomové práce. Při zpracování práce bude respektován zákon č. 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů, nikde nebude zveřejněno vaše jméno, ani další identifikační údaje o vaší osobě.

Děkuji za ochotu a Váš čas

.....

Souhlasím se zpracováním mých údajů v diplomové práci při zachování anonymity a respektování ochrany osobních údajů.

Datum:

Podpis:

1.4.2 Právní aspekty

Práva autora k jeho dílu a práva související s právem autorským upravuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů.

Uvedeme si pouze některé výňatky, které mají souvislost se závěrečnými pracemi:

Citace (§ 31). Do práva autorského nezasahuje ten, kdo cituje ve svém díle v odůvodněné míře výňatky ze zveřejněných děl jiných autorů. **Vždy je však nutno uvést jméno autora, nejde-li o dílo anonymní, nebo jméno osoby, pod jejímž jménem se dílo uvádí na veřejnost a dále název díla a pramen.**

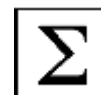

Užití díla školního (§ 35). Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nevýdělečně ke své vnitřní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

Škola tedy může dílo použít nevýdělečně ke své vnitřní spotřebě nebo dílo zveřejnit v rámci knihovnických nebo archivních služeb. Z díla může kdokoliv jiný v odůvodněné míře citovat, pokud uvede autora, název práce a její typ (bakalářská, diplomová, disertační apod.).

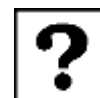
Shrnutí kapitoly:

Zpracování závěrečné práce je povinnou součástí ukončení studia. Student bakalářské formy studia vypracovává bakalářskou práci, student magisterského studia práci diplomovou. Na diplomovou práci jsou kladeny vyšší požadavky, zejména ve způsobu zpracování práce a použití statistických metod při zpracovávání výsledků. V bakalářské a diplomové práci je běžné, že není práce původní, ale využívá také metod sumarizace a kompilace. Při zpracování závěrečné práce musí student respektovat současné etické požadavky na zpracování školních prací, mezi něž patří objektivnost, pravdivost, poctivost, čestnost, princip originality, zásadovosti a nekompromisnosti, sebekritičnosti a skromnosti.

Otázky úkoly:

Jaké jsou etické aspekty tvorby závěrečné práce?
Jaké jsou právní aspekty tvorby závěrečné práce?
Co je to kompilační dokument?
Co je to citace?

Další doporučené zdroje k této kapitole:

MEŠKO, D. et.al. *Akademická příručka*. Martin: Osveta, 2006. 256 s. ISBN 80-8063-219-7.

2 PŘÍPRAVNÁ FÁZE ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

V této kapitole se dozvíte:

- možnosti výběru problematiky a vedoucího práce,
- způsob stanovení cílů práce a časového harmonogramu,
- typy pramenů a odborné literatury,
- způsoby citací a odkazů na literaturu.

Po prostudování kapitoly byste měli být schopni:

- znát zásady při výběru tématu a vedoucího práce,
- umět vybrat téma na portálu OU,
- umět vyplnit podklady pro zadání závěrečné práce na portálu OU,
- znát zásady konzultace s vedoucím práce,
- znát zásady při stanovení cílů a harmonogramu práce,
- znát zásady práce s odbornou literaturou,
- znát způsoby a požadavky na citace odborné literatury.

Klíčová slova této kapitoly:

Téma, vedoucí práce, konzultace, cíl, harmonogram práce, citace, citát, parafráze, prameny, odborná literatura, primární literatura, sekundární literatura.

Čas potřebný k prostudování učiva kapitoly: 100 minut

Průvodce

V této kapitole se seznámíte se způsoby volby tématu, výběru vedoucího práce a zadání vybraného tématu do Portálu OU. Naučíte se, jak stanovit cíle závěrečné práce, popř. hypotézy a dále si zopakujete a rozšíříte zásady práce s odbornou literaturou a jejím citováním. V této kapitole vás čeká zpracování dvou korespondenčních úkolů.

Přípravná fáze závěrečné práce je důležitým obdobím a do značné míry na ní závisí úspěch či neúspěch při sepisování práce, proto tuto fázi **nepodceňujte**. Zahrnuje následující **oblasti**:

- výběr problematiky a volbu tématu,
- volbu vedoucího práce,
- stanovení cílů a harmonogramu práce,
- vyhledávání, shromažďování a výběr primární literatury i pramenů,
- seznámení se s technikami práce a s literaturou.

Dodržením uvedených zásad v této kapitole, se opět vyhnete pozdějším problémům při zpracování práce. Nyní se zaměříme na každou oblast zvlášť.

2.1 Výběr problematiky a volba tématu práce

Příprava, zpracování a hodnocení závěrečných prací se řídí studijním řádem, předpisy a směrnicemi vysoké školy a jednotlivých fakult. Katedry a ústavy vypisují **seznam navrhovaných témat** závěrečných prací s dostatečným předstihem (nejpozději do konce měsíce září v zimním semestru). Témata jsou zvolena tak, aby vycházela z potřeb praxe a vědeckého rozvoje a současně odpovídala schopnostem a znalostem studenta. Témata zpravidla odpovídají odbornému či vědeckému zaměření kateder a jejich pedagogů.

Student si může navrhnout také vlastní téma práce, zvláště zabývá-li se již sám určitou problematikou (např. u kombinovaného studia). Téma práce se **nezadává příliš úzce**, během vlastní tvořivé práce si posluchač téma blíže vymezí tím, že se zaměří na užší dílčí problém. Vedoucí katedry schvaluje svým podpisem téma a vedoucího závěrečné práce. Vedoucí katedry současně určuje budoucího oponenta, případně i dalšího konzultanta (specialistu). Vedoucím práce mohou být vedle zkušených pedagogů fakulty také externí vědečtí pracovníci a odborníci z praxe. Totéž platí i o oponentech.

Za nedoporučené téma pro bakalářskou nebo diplomovou práci se považuje:

- téma, které by vedlo k banálním výsledkům (lze si je snadno domyslet),
- téma, které je teprve ve stadiu řešení nebo téma právě diskutované (nebývá k němu dostatek literatury), student musí zvážit, zda zvládne takové téma zpracovat,
- téma příliš polemické nebo konfrontační (může vyvolat konflikty a napětí),
- téma, jehož zpracování je podmíněno předchozím zpracováním jiných problémových okruhů,
- téma, které je úzce spjato s cizojazyčnými znalostmi, kterými autor nedisponuje,
- téma, které přesahuje schopnosti autora, případně neodpovídá jeho zaměření,
- téma, které nesouvisí žádným způsobem se zvoleným studijním oborem, v našem případě s ošetřovatelstvím.

Při výběru tématu je tedy doporučováno zvažovat následující oblasti:

- zvládnutelnost tématu,
- dostupnost informací, jazyk zdrojů,
- možnost výzkumu,
- zajímavost nebo všednost tématu,
- široké téma nebo úzké téma,
- technická náročnost,
- problémovost,
- časová, věcná, organizační náročnost.

Zvolení pro vás vhodného tématu je dobrý krok k úspěšně napsané práci, věnujte proto tomuto kroku dostatečně velkou pozornost. Příliš široké téma vyžaduje širší záběr získání poznatků o současném stavu, jeho zpracování může být nad síly autora. Naopak příliš úzce vymezené téma vás může dovést do slepé uličky.

Náležitou pozornost je třeba věnovat také **názvu písemné práce.** Má být stručný, jednoznačný a jasný. Měl by vystihnout její obsah a upoutat pozornost čtenáře. Dává se v něm přednost jmennému vyjádření před slovesným, např. místo „*Jak postupovat při...*“ je lepší název formulovat „*Postup při...*“. Název by neměl obsahovat příliš mnoho výrazů ve 2. pádě jednotného čísla a příliš mnoho podstatných jmen slovesných. K upřesnění obsahu práce nebo označení druhu práce lze použít **podnázev**. Na vysokých školách se zdravotnickým zaměřením se preferuje takový název, který s použitím minimálního počtu slov adekvátně a přesně vyjádří téma práce a její obsah.

2.2 Výběr tématu na Portále OU

Seznam volných témat je přístupný přihlášením na Portál OU, záložka Informační systémy, Databáze vysokoškolských kvalifikačních prací. Po zvolení volného tématu, kontaktujte daného vedoucího závěrečné práce. Pokud navrhujete vlastní téma, konzultujte název své závěrečné práce se zvoleným vedoucím závěrečné práce, který v případě souhlasu téma vypíše.

Úkol

Vyhledejte na portále OU seznam volných témat bakalářských či magisterských prací ve vašem studijním oboru.

2.2.1 Vyplnění Podkladu pro zadání závěrečné práce na Portále OU

Pokud jste si vybrali určité téma závěrečné práce, musíte si téma na Portále OU rezervovat, **přihlásit se**. Dále je nutné vyplnit **Podklady pro zadání závěrečné práce** ve stanoveném termínu, tj. zpravidla do 31. října akademického roku (u diplomové práce do 30. listopadu), ve kterém je práce zadána. Před vyplněním požadovaných údajů kontaktujte svého vedoucího závěrečné práce. Po dohodě na konečném znění Podkladu pro zadání závěrečné práce generováním získáte konečnou podobu Podkladu pro zadání závěrečné práce, kterou **vytisknete**. Vytisknutý formulář, podepsaný vedoucím závěrečné práce, odevzdáte na sekretariátu příslušné katedry ve výše uvedeném termínu, tj. do 31. října (u diplomové práce do 30. listopadu) akademického roku, ve kterém je práce zadána.

Podklad pro zadání závěrečné práce obsahuje:

- název tématu práce, anglický překlad názvu,
- jméno vedoucího práce,
- zásady pro vypracování – časový harmonogram a cíl práce,
- seznam doporučené literatury (přibližně 6 nejdůležitějších zdrojů).

2.2.2 Stanovení cílů a časového harmonogramu práce

Vymezení **cíle**, ke kterému chcete dojít, je nutnou podmínkou pro úspěšné zpracování a obhájení závěrečné práce. Hlavní cíl práce musí být uveden v pokynech pro vypracování Podkladu pro zadání závěrečné práce. S cílem (popř. dílčími cíly) práce je třeba seznámit čtenáře také v **úvodu práce**. Cíl musí být konkrétní a jednoznačně formulovaný. Cíl práce je možné zodpovědně stanovit teprve v okamžiku, kdy student prostudoval dostatečné množství odborné literatury a získal alespoň hrubý přehled o zkoumané problematice. Na základě cílů je možné klást výzkumné otázky a vytvářet hypotézy.

Hypotéza je určitá domněnka o stavu zkoumaného tématu, která se výzkumem buď potvrdí nebo vyvrátí. Pokud jsou hypotézy stanoveny (zejména v diplomové práci) musí být statisticky testovány. V bakalářské práci je přípustné provést průzkum bez stanovení hypotéz a vyhodnocovat stanovené **dílčí cíle**. **Při vyhodnocování dílčích cílů se neuvádí, zda se potvrdily či nikoliv**, nejedná se o předpoklady.

Cíle je nutné sledovat ve všech etapách zpracování práce a v závěru zhodnotit, zda se podařilo záměr stanovený cílem splnit. Vedoucí práce i oponent hodnotí, zda byl cíl v uvedené práci splněn.

Pro bezproblémový průběh zpracování písemné práce je nutné sestavit **harmonogram práce**. Je vhodné naplánovat příslušné činnosti s přiměřenou časovou rezervou a plnění harmonogramu průběžně

kontrolovat. V harmonogramu by měly být obsaženy všechny etapy práce – přípravná, realizační i závěrečná. Harmonogram je součástí Podkladu pro zadání závěrečné práce, proto je nutné ho vypracovat před zadáním práce.

Příklad

Harmonogram práce (diplomová práce):

Zpracování tématu práce – do 30. 11. 2010

Studium literatury, rešerše – listopad 2010 – únor 2011

Vypracování osnovy práce – únor 2011

Empirické šetření – březen – září 2011

Vypracování teoretické části (práce s literaturou) – březen – září 2011

Interpretace výsledků (zpracování empirické části práce) – říjen – prosinec 2011

Korektury a typografické úpravy – leden – únor 2012

Korespondenční úkol

Zkuste navrhnout název vaší závěrečné práce, cíl, dílčí cíle (popřípadě hypotézy) a časový harmonogram práce. Vše zpracujte písemně v rozsahu 1 strany A4, písmo The New Roman, velikost 12 pt., řádkování 1,5.

2.2.3 Zadání závěrečné práce

Na základě odevzdání Podkladu pro zadání závěrečné práce se vytiskne **Zadání závěrečné práce** ve trojím provedení (1x pro studenta, 1x pro příslušnou katedru, 1x pro studijní oddělení). Toto Zadání závěrečné práce si vyzvednete u sekretářky katedry. Zadání závěrečné práce se vkládá do závěrečné práce, je tedy součástí práce. V elektronické práci se vkládá naskenované, v tištěné práci se vkládá kopie. Údaje uvedené v zadání (název, cíl, literatura) by měly odpovídat vypracované práci, proto doporučujeme stanovit cíl práce pro účely Zadání závěrečné práce pouze obecně a uvést zejména základní literaturu (přibližně 6 zdrojů).

2.3 Změna tématu závěrečné práce

Změnit zadané téma (vedoucího práce) v průběhu zpracování závěrečné práce lze jen zcela výjimečně a ze závažných a odůvodněných případů se **souhlasem vedoucího katedry a děkana fakulty** a to na základě žádosti vyplněné studentem. Standardní formulář si můžete v případě potřeby

vyzvednout na studijním oddělení. Změnit téma diplomové práce je možné pouze v době do 6 měsíců před odevzdáním práce.

2.4 Konzultace

Student zpracovává písemnou práci **samostatně**. S vedoucím práce je povinen vypracovat **časový plán** (harmonogram) a **osnovu práce**, které jsou nezbytnou součástí Zadání závěrečné práce. Časový harmonogram a rámcové stanovení osnovy vám umožní orientovat se v problému a usnadní vám orientaci v literatuře. Vedoucí má možnost podle časového plánu kontrolovat vaši práci.

Konzultace mohou probíhat formou osobního kontaktu nebo elektronickou formou po dohodě s vedoucím práce. Systematická práce a účast na konzultacích jsou jedním z parametrů, který je součástí posudku vedoucího práce. Proto byste **neměli pravidelné a průběžné konzultace podceňovat**. Doporučujeme 3-5 konzultací. Jako studenti byste měli aktivně udržovat stálý kontakt s vedoucím práce, prodiskutovat s ním svou představu o práci, akceptovat jeho doporučení a požadavky, informovat ho o všech změnách a dílčích závěrečích práce, neodkládat přípravu a práci na poslední měsíce před termínem odevzdání. **Navazovat a udržovat pracovní kontakt s vedoucím práce je povinností studenta.**

2.5 Prameny a odborná literatura

Předpokladem pro realizaci písemné práce je uspořádání konkrétních podkladů a údajů i vlastních myšlenek. K tomu je nutné pracovat s odbornou literaturou. Cílem teoretické části závěrečné práce je vytvořit co nejúplnější přehled zdrojů informací o vědeckých publikacích a dokumentech k dané problematice. Při vybírání literárních zdrojů je nutné se zaměřit zejména na tzv. **primární literaturu**. Tento pojem si vysvětlíme dále.

Prameny jsou bezprostředním zdrojem informací o studované problematice. Mohou to být např. zdravotnické ročenky, zdravotnické statistiky, zdravotnická i ošetrovatelská dokumentace, statistické ročenky apod.

Za **odbornou literaturu** považujeme knihy, časopisy, sborníky z konferencí, výzkumné zprávy, normy, právní předpisy. Člení se zpravidla do těchto skupin:

- **Primární literatura** – zahrnuje tištěné publikace (knihy, sborníky), seriálové publikace (ročenky, odborné vědecké časopisy), vědeckovýzkumné zprávy, habilitační a disertační práce, právní dokumenty, elektronické monografie, elektronické časopisy apod. Jsou

to práce zpravidla původní, které jsou stěžejním materiálem pro vypracování písemné práce.

- **Sekundární literatura** – zahrnuje především bakalářské a diplomové práce, naučné slovníky, encyklopedie, referátové časopisy. Přinášejí souhrn údajů z primárních zdrojů. Tyto zdroje mohou být pomocí pro vytvoření základní orientace v problematice, nikoliv jako základ pro zpracování závěrečné práce.

V závěrečných pracích se doporučuje používat zejména **primární literaturu**, naopak se nedoporučuje používat vysokoškolské nebo středoškolské učebnice, populárně naučné knihy nebo populárně naučné časopisy. Ze sekundární literatury by měly být používány pouze citáty, které přinášejí něco nového, co není obsaženo v primárních zdrojích. Převzetí citace z jiného zdroje než z originálu by se v seriózní vědecké práci nemělo objevit.

Než začnete s odbornou literaturou pracovat, je nutné převést hlavní témata, podtémata i problémy související s tématem do podoby **pojmu a termínů, klíčových slov či názvů**, s jejichž využitím budete informace shromažďovat. Hledání podle nich zaručuje vyšší pravděpodobnost zachycení relevantních informací. Při rešeršní činnosti doporučujeme také prostudovat si kvalitní monografii nebo přehledové články podobné vašemu tématu a pozorně si všímat bibliografických odkazů, jež jsou v nich uvedeny.

2.4.1 Citace a odkazy na literaturu

Závěrečná práce musí splňovat mezinárodně uznávané formální a citační kritéria a zásady odkazování na primární a sekundární literaturu. Technika citování a seznam bibliografických odkazů vychází z normy ISO 690 a ISO 690-2.

Pro správný způsob citování, je nutné se seznámit s některými důležitými pojmy. Pojmem **citace** označuje jednak citování myšlenek a údajů z textu jiných publikací (přímé a nepřímé), jednak **bibliografické citace**, tj. údaje sloužící k popisu publikace uváděné v soupisu literatury a pramenů. Pod pojmem **odkazy** rozumíme soubor údajů umožňující nalézt v příslušném díle text nebo myšlenku, na kterou se odvoláváme.

V písemné práci musíte **vždy rozlišovat** vlastní myšlenky od cizích myšlenek. Cizí myšlenky (zejména z primární literatury) se uvádí jako **citáty** (přímá citace) nebo **parafráze** (nepřímá citace).

Citát je doslovné uvedení úryvku textu jiného autora s odkazem na zdroj informace. Citát musí být přepsán zcela přesně. Citáty umístěné v textu se vkládají do uvozovek.

Parafráze je vlastními slovy převyprávěný text jiného autora s odkazem na zdroj informace. Bývá zpravidla kratší než originální vyjádření. Používá se tehdy, pokud chceme stručně reprodukovat rozsáhlejší pasáže. Parafráze se do uvozovek nepíše.

V **seznamu bibliografických odkazů** v závěru práce se uvádí všechny odkazy na literaturu, která byla použita v teoretické a praktické části. Bakalářská práce by měla obsahovat alespoň jeden zdroj v cizím jazyce a diplomová práce minimálně tři zdroje v cizím jazyce. Odkazy se zařazují podle abecedy a nečísly se. Seznam bibliografických odkazů se zarovnává vlevo, aby nevznikaly případné mezery v bibliografických záznamech. **V seznamu bibliografických odkazů nelze uvádět literaturu, která není v textu citována.**

2.4.2 Způsob citování v textu

Před tím než začnete psát závěrečnou práci (realizační fáze), je nutné se seznámit se způsoby citování literatury v textu, abyste nemuseli odkazy na literaturu zpětně vyhledávat. Při citování použité literatury v textu je možné použít dvě metody a to: *metodu uvádění roku publikace* nebo *metodu poznámek pod čarou*. Pro diplomové a bakalářské práce studijních oborů Ústavu ošetřovatelství a porodní asistence je doporučena pouze **metoda uvádění roku publikace**. V celé práci musí být způsob citování v textu jednotný.

Metoda uvádění roku publikace

V textu, za parafrází nebo za přímou citací se uvádí v závorce jméno autora, rok vydání a strana, na kterých se citovaný nebo parafrázovaný text nachází. Pokud je v textu uvedeno jméno autora, uvádí se hned za jménem autora v závorce pouze rok vydání a strana.

Příklady

...podle Novákové (2007, s. 25) se jedná o ...

...někteří autoři (Nováková, 2007, s. 25; Hladil, 1999, s. 41) se zmiňují o tom, že...

„Proces je série činností vykonávaná sestrou.“ (Kvapilová et al., 1995, s. 121)

„Komunita je souhrn osob, které žijí v určitém vymezeném prostoru.“ (Encyklopedický slovník, 2002, s. 52)

Odkazujeme-li komplexně na **webovou stránku nebo databázi**, které nejsou článkem (nemají autora a název textu), použijeme tento způsob citování:

...Cochrane collaboration se zabývá tvorbou systematických přehledů (www.cochrane.org).

V ostatních případech uvádíme i z internetového zdroje autora (popřípadě název dokumentu), rok a stranu, pokud je uvedena.

Při citování literatury se vyvarujte následujících **nejčastějších chyb**:

- citování díla, které jste nepoužili,
- necitování díla, které jste použili,
- nepřesné citování – znesnadňuje dohledání původního textu,
- neúplný seznam literatury – citovali jste nějaké dílo, ale v seznamu toto dílo chybí,
- chyba v seznamu literatury ve jménu autora,
- chyba v seznamu literatury v roku vydání knihy,
- nedůslednost – jednotlivé poznámky v práci nemají jednotnou úpravu.

Korespondenční úkol

Vypracujte literární rešerši na vámi zvolené téma závěrečné práce, tj. vyhledejte všechny dostupné elektronické i tištěné zdroje, které souvisí s tématem vaší práce. Pro usnadnění práce nejprve stanovte klíčová slova pro vyhledávání. Vyhledané bibliografické zdroje zapište dle normy uvedené v podkapitole 3.3.5.4 na s. 42.

Shrnutí kapitoly:

Přípravná etapa závěrečná práce je velice důležitá a její kvalita výrazně ovlivňuje kvalitu napsané závěrečné práce. Náležitou pozornost je třeba věnovat výběru tématu a vedoucího práce, včetně názvu práce. Student ve spolupráci s vedoucím práce vypracovává cíl práce, osnovu a časový harmonogram. Cíl musí být jednoznačný. Důležitou součástí přípravné fáze je vyhledávání a studium pramenů a odborné literatury a seznámení se se způsoby citování. Při přebírání myšlenek cizích autorů formou citátů a parafrází je nutné uvádět odkazy na zdroj informací přímo v textu. Používají se dvě metody a to metoda průběžných poznámek a metoda citování pod čarou.

Otázky úkoly:

Uveďte rozdíl mezi primární a sekundární literaturou.

Co je to parafráze?

Uveďte příklad citování v textu při použití metody uvádění roku publikace.

Další doporučené zdroje k této kapitole:

BRATKOVÁ, E. (ed.) Metody citování literatury a strukturování bibliografických záznamů podle mezinárodních norem ISO 690 a ISO 690-

2. Metodický materiál pro autory vysokoškolských kvalifikačních prací.
Verze 1.0. (2006) [online]. poslední aktualizace 13. 4. 2006 [cit. 2008-09-09]. Dostupné na: <<http://www.evskp.cz/SD/4c.pdf>>.

3 REALIZAČNÍ ETAPA ZÁVĚREČNÉ FÁZE

V této kapitole se dozvíte:

- ❑ formální stránku závěrečné práce,
- ❑ obsahovou a strukturální stránku závěrečné práce,
- ❑ obsah úvodního oddílu závěrečné práce,
- ❑ strukturu vlastního textu práce – práce zaměřené empiricky a práce, zaměřené teoreticky,
- ❑ způsob zápisu bibliografických zdrojů v závěrečné práci.

Po prostudování kapitoly byste měli:

- ❑ znát formální požadavky na zpracování závěrečné práce,
- ❑ znát požadavky na obsahovou stránku závěrečné práce,
- ❑ znát požadavky na strukturální stránku závěrečné práce.

Klíčová slova této kapitoly:

Formální požadavky, normy, struktura, obsah, úvod, závěr, abstrakt.

Čas potřebný k prostudování učiva kapitoly: 60 minut

Průvodce

V této kapitole se budeme zabývat realizační etapou zpracování závěrečné práce, tj. jaké formální, obsahové a strukturální požadavky je nutné respektovat při zpracovávání bakalářské a magisterské práce. Dozvíte se všechny potřebné informace, abyste mohli závěrečnou práci sami zpracovat bez formálních chyb.

Cílem realizační etapy je uvedení dosažených poznatků do existujících souvislostí a jejich vyjádření v souvislém i soudržném textu, tedy **sepsání vlastní práce**. Výsledkem realizační etapy je vyhotovení zejména pracovní verze písemné práce, která je nezbytným východiskem k vytvoření čistopisu. Po dokončení pracovní verze vedoucí práce posoudí práci jako celek a dá pokyny k dopsání konečné verze. **Student by neměl odevzdat pracovní verzi práce vedoucímu těsně před odevzdáním práce, ale minimálně v předstihu jednoho měsíce, dle domluvy s vedoucím.**

3.1 Formální stránka závěrečné práce

3.1.1 Přehled státních norem

Při zpracování závěrečné práce je nutné vycházet z následujících norem upravujících **formální požadavky** na písemné práce:

- ČSN 01 6910 Úprava písemností psaných strojem nebo zpracovávaných textovými editory
- ČSN ISO 5966 Formální úprava vědeckých a technických zpráv
- ČSN ISO 7144 Formální úprava disertací a podobných dokumentů
- ČSN ISO 2384 Formální úprava překladů
- ČSN 01 0198 Formální úprava rešerší
- ČSN ISO 2145 Číslování oddílů a pododdílů psaných dokumentů
- ČSN ISO 999 Zásady zpracování, uspořádání a grafické úpravy rejstříků
- ČSN 01 0194 Referát a anotace
- ČSN 01 0199 Vydavatelská úprava odborných časopisů

3.2 Obecné požadavky písemné práce

Písemná práce se píše obvykle v elektronické verzi a tiskne se po jedné (lícové) straně papíru formátu A4. Písemná práce se píše formou **monologu**. Přednost má vyjádření **neosobní**. Student píše o tom, jak se problematika v písemné práci řeší (nepíše o tom, co dělá on sám, jak vidí problematiku on sám, případně jak by ji měl vidět čtenář).

Výklad může být uveden:

- **v 1. osobě jednotného čísla** – přípustné zpravidla jen v úvodu a závěru písemné práce pro vyjádření přístupu k problematice, formulování osobního přínosu,
- **ve 3. osobě jednotného čísla** – vhodné při prezentaci tvrzení, která mají objektivní platnost, v odvolávkách na argumenty, prameny apod.
- **v 1. osobě množného čísla** - vhodné při argumentaci, navozuje zaangażování čtenáře na postojích autora,
- **ve 3. osobě množného čísla** – vhodné pro prezentování názoru, který se ve vědeckém světě stále více prosazuje.

Uvedené způsoby je možné účelně střídat.

3.2.1 Rozsah práce

Bakalářská práce má rozsah podle povahy studijního programu a studijního oboru a tématu práce (40-60 stran normovaného textu tj. min. 72 000 znaků¹), z toho přibližně jedna třetina až polovina tvoří teoretická část a jedna polovina až dvě třetiny praktická část. Diplomová práce má rozsah podle povahy studijního programu a studijního oboru a tématu práce (60-80 stran normovaného textu tj. min. 108 000 znaků), z toho přibližně jedna třetina až polovina tvoří teoretická část a jedna polovina až dvě třetiny praktická část. Jedna strana normovaného textu je přibližně 30 řádků po 60 úhozech. Do rozsahu práce se započítávají všechny kapitoly a části Úvod a Závěr. Dodržení rozsahu závěrečné práce (minimální a maximální) je základní podmínkou pro její přijetí k obhajobě!

Povinné součásti práce a další požadavky na studenta spojené s odevzdáním práce stanoví platná *Směrnice rektora č. 140/2009 o vysokoškolských kvalifikačních pracích*.

3.2.2 Písmo, řádkování, okraje

V celé práci používejte jednotně písmo **Times New Roman**.

Velikost písma je odlišná a to následujícím způsobem:

- standardní text - velikost 12 pt.,
- hlavní nadpisy - velikost 14 pt. tučné a všechna písmena jsou velká,
- podnadpisy první úrovně - velikost 14 pt. tučné a pouze první písmeno je velké,
- podnadpisy druhé úrovně - velikost 12 pt. tučné a pouze první písmeno je velké,
- podnadpisy třetí úrovně - velikost 12 pt. obyčejné a pouze první písmeno je velké.

Závěrečná práce musí splňovat následující požadavky:

Řádkování textu v celé práci nastavit na 1,5 řádku

Mezery mezi kapitolami:

- každá hlavní kapitola (hlavní nadpisy) začíná na nové straně
- před podnadpisy první úrovně nastavit mezeru 24 bodů
- před podnadpisy druhé úrovně nastavit mezeru 18 bodů
- před podnadpisy třetí úrovně nastavit mezeru 12 bodů

Zarovnání textu je do bloku.

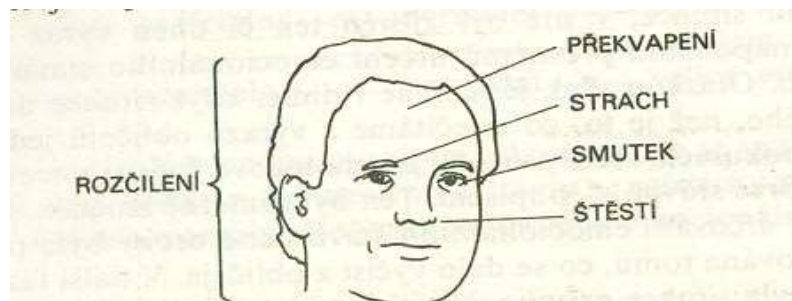
Nadpisy se nepodtrhávají, nepodtrhává se ani v textu (podtržení znamená internetový odkaz). Autor může využít různá zvýraznění textu – **tučné písmo**, *kurzíva*, **tučná kurzíva**.

¹ včetně mezer

Příklady:

Obrázek

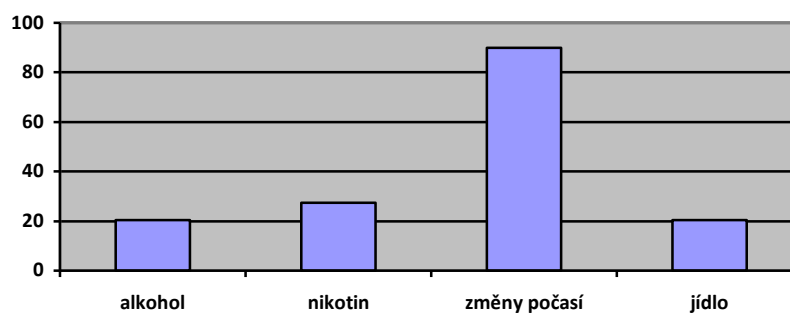
Obr. 3 Nejvýraznější projevy emocí v obličeji (Křivohlavý, 1988, s. 41)

Tabulka

Tab. 16 Srovnání tělesných znaků (z-skóre) terapie kortikoidy a jiná léčba

Somatické Znaky	Kortikoidy \bar{x} (z)	jiná léčba \bar{x} (z)	t-test P
tělesná výška	-0,936	0,029	0,0136
tělesná hmotnost	-0,509	-0,048	0,1092
výška vsedě	-0,648	0,582	0,0014
délka stehna - pravá	-0,177	0,509	0,0790
délka stehna - levá	-0,165	0,531	0,0806
šířka ruky - pravá	-0,125	0,530	0,0372
šířka ruky - levá	-0,112	0,423	0,0438
obvod zápěstí - pravá	-0,164	0,145	0,1064
obvod zápěstí - levá	-0,092	-0,035	0,6150
BMI	-0,088	-0,109	0,8991

Graf

Graf 8 Faktory vyvolávající bolest

3.2.5 Vnitřní odkazy

Vnitřní odkazy se používají, je-li nutné odkázat na poznámky, konkrétní stranu písemné práce, kapitolu, tabulku, obrázek, graf, přílohu atd.. Na každou tabulku, obrázek a přílohu musí být alespoň jeden odkaz v textu práce, zpravidla u jejího popisu nebo vysvětlení. Bez udání strany je možné odkaz psát pouze v případě, že příslušný objekt, např. tabulka je na téže straně.

Příklady na vnitřní odkazy v textu

...(viz obr. 12, s. 8)...
...(viz tab. 8, s. 67)...
...Etický kodex je uveden v příl. 7 na s. 89.
...(viz kap. 11)...
...(v odstavci 6, s. 28)...
...O etických normách pojednává podkap. 9, s. 68.

3.2.6 Číslování stránek

Strany číslováme až od Úvodu a první uvedené číslo zahrnuje také všechny předcházející strany. Úvodní strany (titul, prohlášení, poděkování, abstrakt, obsah) nečíslujeme, ale započítáváme. Například, pokud se Úvod nachází na osmém listu (stránce) práce, bude prvním viditelným číslem strany 8. Číslování umístíme do pravého dolního rohu nebo dole uprostřed.

3.2.7 Práce s textem

Interpunkce

- *Čárka, středník, tečka, dvojtečka, otazník, vykřičník* - přisazují se k předchozímu textu těsně bez mezer a za nimi následuje mezera, tečka ani čárka se nepíše za nadpisem a jménem stojícím na samostatné řádce.
- „*Uvozovky*“ - přisazují se těsně k uvozovanému textu, zásadně píšeme první znak dole a druhý nahoře.
- *Závorky* - přisazují se těsně k uzavřenému textu, používají se zejména kulaté závorky, např. (viz kapitola 1.2).
- *Pomlčka* – pomlčka od sebe výrazně odděluje části textu, používá se místo čárky, pokud chce autor zdůraznit následující část sdělení, v textu se odděluje z obou stran mezerou, např. *ošetřovatelství – ošetřovatelská péče*.
- *Spojovník* - na rozdíl od pomlčky je kratší, přisazuje se z obou stran těsně bez mezer, používá se například při připojování částice –li, např. *česko-anglický slovník*.

- *Lomítko* - přisazuje se z obou stran těsně, používá se ve zlomcích, v oddělení údajů.
- *Matematická znaménka*: **minus** – (ve stejné výši jako + *není to pomlčka*), **krát** × (levý Alt + 0215).

Datum

Při uvádění datumu respektujte následující pravidla:

- 20. 1. 2003
- 20. ledna 2003
- 20. leden 2003
- v letech 2002-03
- školní rok 2002/03

Čísla

Čísla uvádějte tímto způsobem:

- 25 376,918
- 5krát nebo pětkrát
- 5°C
- 15 cm
- 10 % (*s mezerou*) = deset procent
- 10% (*bez mezery*) = desetiprocentní

Odstavce

Členění textu na odstavce je vázáno na logickou strukturu sdělení a musí respektovat ucelené myšlenkové celky. Úprava odstavců se provádí v celé práci jednotně. Používají se dva typy úpravy:

- **odsazení prvního řádku** přibližně o 1 cm (cca 5-8 úhozů), bez mezery mezi jednotlivými odstavci - první odstavec textu nemá být (na rozdíl od ostatních odstavců) odsazen první řádek tabelátorem,
- **zarovnáváním do bloku** - mezerou mezi jednotlivými myšlenkovými odstavci bez odsazení.

Odstavec slouží k vyznačení skupiny myšlenek, resp. rozvinutí jedné myšlenky, proto skupina odstavců (s odsazením prvního řádku) může být při významnějším tematickém posunu oddělena od jiné takové samostatné skupiny prázdným řádkem. **Jedna či dvě věty textu nejsou odstavcem!**

Příklad odsazení prvního řádku

3.1 Paliativní péče

Paliativní péče nastupuje tehdy, jsou-li negativní důsledky kurativní péče větší než očekávaný přínos. Nevztahuje se k žádnému konkrétnímu druhu nemoci, ale může být uplatněna

V souvislosti s paliativní péčí často hovoříme o **hospici**. Přesná definice hospice je problematická....

Příklad blokové úpravy

3.1 Paliativní péče

Paliativní péče nastupuje tehdy, jsou-li negativní důsledky kurativní péče větší než očekávaný přínos. Nevztahuje se k žádnému konkrétnímu druhu nemoci, ale může být uplatněna

V souvislosti s paliativní péčí často hovoříme o **hospici**. Přesná definice hospice je problematická....

Výčty

Výčet může začínat od levé svislice nebo od začátku odstavce. Jsou-li položky výčtu jen stručná hesla, píše se malými písmeny. Hesla je možné zakončovat čárkou nebo středníkem. Za posledním bodem výčtu je potom tečka. Mezera před první položkou výčtu a za poslední položkou výčtu se zvětší (např. o řádek nebo 6 bodů). Jsou-li jednotlivé položky výčtu dostatečně odlišený, není nutné na jejich konci psát interpunkční znaménka.

Příklad

Komplexní zhodnocení sociální problematiky nemocného zahrnuje:

- a) rodinné zázemí a další sociální a kulturní vazby pacienta,
- b) komunikační omezení pacienta,
- c) finanční podmínky,
- d) dostupnost potřebného vybavení,
- e) dostupnost dalších poskytovatelů péče.

Obsahují-li položky výčtu více řádků (většinou tehdy, když jde o celou větu nebo věty), tak se mezi jednotlivými položkami výčtu zvětší mezery (např. o 6 bodů). Jednotlivé položky výčtu potom začínají velkým písmenem a končí tečkou.

Příklad

Jednou z příčin utrpení jsou tedy psychické potíže a problém při vnímání sebe sama. Jedná se o následující problémy:

1. Pocity vlastní slabosti a neschopnosti, které vedou zpravidla k pokračující ztrátě kontroly nad svým životem. Ve stáří souvisí zejména se ztrátou soběstačnosti.
2. Ztráta a zármutek (syndrom ztráty), například změna dosavadního životního stylu, ztráta moci nad svým životem, ztráta mobility atd.
3. Nedokončená práce, pocit nedokončené práce často narušuje pocit celistvosti. Tento aspekt ve stáří může ustupovat do pozadí.

3.3 Obsahová a strukturální stránka závěrečné práce

Každá písemná práce má mít vymezené tři celky – **úvod, stať** (kapitoly, podkapitoly, ve kterých je zpracováno zadané téma) a **závěr**. Bakalářská a diplomová práce obsahuje také **doplňující části**, k nimž patří titulní list, vložení zadání závěrečné práce a výpisu z databáze závěrečných prací, abstrakt, prohlášení, poděkování, obsah, seznam bibliografických odkazů, seznamy a přílohy. Jednotlivé části bakalářské a diplomové práce jsou řazeny za sebou, jak je uvedeno v následujících podkapitolách.

3.3.1 Vstupní oddíl

3.3.1.1 Desky

Doporučená forma desek je kroužková vazba. Vzor pro formální úpravu desek bakalářské i diplomové práce naleznete v aktuálním Metodickém manuálu vysokoškolských kvalifikačních prací.

Na přední straně desek bakalářské a diplomové práce se doporučuje uvádět tyto základní údaje:

- název vysoké školy,
- označení druhu práce,
- jméno a příjmení autora,
- rok zpracování práce.

3.3.1.2 Titulní strana

Titulní strana se přikládá v české a v anglické verzi. Vzor pro formální úpravu titulní strany bakalářské i diplomové práce naleznete v aktuálním Metodickém manuálu vysokoškolských kvalifikačních prací.

Na titulní list bakalářské a diplomové práce se uvádí tyto údaje:

- název vysoké školy, fakulty a katedry (ústavu), na které byla práce zpracována,
- název a druh práce,
- autor práce a vedoucí práce,
- rok zpracování práce.

3.3.1.3 Čestné prohlášení

Student prohlašuje, že odevzdaná závěrečná práce v písemné podobě a v elektronické verzi (CD) je totožná s textem závěrečné práce vloženým do databáze DIPL2. Vzor čestného prohlášení naleznete v aktuálním Metodickém manuálu vysokoškolských kvalifikačních prací.

3.3.1.4 Zadání závěrečné práce

Závěrečná práce obsahuje dále naskenovaný výtisk Zadání závěrečné práce vygenerovaný z IS Student, o kterém jsme již hovořili v podkapitole 2.2.1.

3.3.1.5 Abstrakt a Abstract (česky a anglicky)

Abstrakt (obsahová charakteristika dokumentu) je stručný obsah odborného textu bakalářské nebo diplomové práce uvedený v českém jazyce a v anglickém jazyce (na nové stránce). U kvantitativního šetření se doporučuje používat **strukturovanou formu abstraktu** (cíl, metodika, výsledky, závěr, klíčová slova). Stručné a výstižné shrnutí zásadních myšlenek a závěrů práce je krátkým shrnutím celé práce a jeho rozsah by neměl přesáhnout 250 slov.

Po ukončení textu abstraktu se vkládá prázdný řádek, pak následují **klíčová slova**. Jsou to pečlivě vybrané výrazy, jednoslovné i sousloví, která vyjadřují téma textu. Klíčová slova slouží při práci s katalogy, pomocí nichž lze vyhledat text k určité problematice. Klíčová slova obsahují přibližně 5-8 hesel.

Příklad

Nestrukturovaný abstrakt

Důvody pro přípravu a realizaci vzdělávání zdravotnických pracovníků v oblasti přístupu k pacientům se zdravotním postižením jsou zejména: prevence ohrožení zdraví nebo bezpečnosti pacienta v důsledku

nedorozumění v komunikaci či v důsledku nesprávného kontaktu; vytváření podmínek pro zachování důstojnosti pacienta; dodržování zákonné normy práva na informaci o zdravotním stavu; zvyšování odborné způsobilosti a profesionální kompetence zdravotnické profese včetně jejího etického profilu. Práce obsahuje analýzy dvou konkrétních příkladů z praxe, pomocí nichž jsou nastíněny specifické komunikační potřeby pacientů s některými typy zdravotního postižení, a dále rovněž podmínky pro optimalizaci přístupů. V závěru práce jsou uvedeny možné cílené systémové kroky pro oblast vzdělávání zdravotníků, jimiž lze v konečném důsledku účinně a komplexněji zkvalitňovat poskytování zdravotní péče o tento okruh pacientů.

Klíčová slova: pacienti se zdravotním postižením, vzdělávání zdravotníků, komunikace, etika profese, prevence diskriminace.

Strukturovaný abstrakt

Cíl: Cílem práce bylo zjistit, jak studenti ošetřovatelství hodnotí svoji klinickou praxi, spolupráci s mentorem, jaké aspekty ovlivňují jejich spokojenost s praxí a jak se hodnocení praxe liší na jednotlivých odděleních.

Metodika: Výzkumný soubor tvořilo 77 studentů 2. a 3. ročníku oboru Všeobecná sestra. Dotazníkové šetření (září-prosinec 2007) bylo realizováno standardizovaným hodnotícím nástrojem CLES - Clinical Learning Environment and Supervision (Klinické výukové prostředí a supervize) autora M. Saarikoskiho (2001) po absolvování klinické praxe studentů.

Výsledky: Šetřením bylo zjištěno, že supervize se na sledovaných odděleních (interna a chirurgie) liší. Interní oddělení byla studenty hodnocena kladněji. Dále byly zjištěny rozdíly v hodnocení jednotlivých dimenzí (atmosféra na oddělení, styl vedení staniční sestry, ošetřovatelská péče na oddělení, výuka na oddělení, vztah mezi studentem a mentorem) a spokojeností studentů. Rozdíly byly zjištěny také v četnosti individuálních schůzek studenta s mentorem v porovnání jednotlivých oddělení. Dále bylo zjištěno, že studenti lépe hodnotí oddělení s vyšší fyzickou a psychickou zátěží personálu – čím byla zjištěna vyšší zátěž, tím bylo oddělení hodnoceno kladněji. Spokojenost studentů byla také ovlivněna pracovním zařazením mentorky – studenti byli nejspokojenější s mentorkou na pozici staniční sestry.

Závěr: Kvalita ošetřovatelské praxe a dobrá spolupráce studentů s mentory jsou důležitou součástí výukového procesu. Mentorství považujeme za stěžejní ve vzdělávání sester, protože právě klinická praxe ovlivňuje studenty v přístupu k ošetřovatelství – jejich budoucímu povolání.

Klíčová slova: mentor, supervize, klinická praxe, dotazník CLES, studenti ošetřovatelství

3.3.1.6 Poděkování

Poděkování není povinnou součástí závěrečné práce. Uvádí se v dolní části samostatného listu papíru. Obsahuje poděkování vedoucímu práce, případně konzultantům nebo spolupracovníkům. Je nutné vždy uvádět plná jména uvedených osob včetně celých titulů.

3.3.1.7 Prohlášení

Prohlášení se uvádí také v dolní části samostatného listu papíru. Autor prohlašuje, že písemnou práci vypracoval samostatně a na základě informačních zdrojů, které jsou uvedeny v závěrečném soupisu literatury a pramenů. Pod textem prohlášení je uveden datum a vlastnoruční podpis autora. Prohlášení se vlastnoručně podepisuje na všech kopiích písemné práce. Vzor prohlášení naleznete v aktuálním Metodickém manuálu vysokoškolských kvalifikačních prací.

3.3.1.8 Obsah

Obsah je povinnou součástí písemné práce. V obsahu jsou uvedeny názvy jednotlivých kapitol, oddílů a pododdílů. Tyto názvy musí být totožné s názvy v textu. Číslojí se pouze organické části práce – tj. pouze od první do poslední kapitoly. Kapitoly a oddíly se označují pomocí čísel desetinného třídění (1, 1.1, 1.1.1, 1.1.2, 1.1.3, atd.). Ke kapitolám a oddílům se uvádí přesně odpovídající čísla stránek. Rovněž údaje o číslech stran musí souhlasit s umístěním příslušného nadpisu v textu. Vzor obsahu je naleznete v aktuálním Metodickém manuálu vysokoškolských kvalifikačních prací.

Po zpracování celého obsahu doporučujeme, abyste zkontrolovali, zda jste zvolili správné názvy kapitol, oddílů i pododdílů. Může se stát, že student pojmenuje v rychlosti dvě kapitoly téměř stejně nebo, že názvy následující za sebou vytvoří nežádoucí asociace.

3.3.1.9 Úvod

Úvod je velice důležitou součástí práce a proto byste mu měli věnovat náležitou pozornost. V úvodu seznamujete čtenáře s řešenou problematikou. Měli byste srozumitelně vysvětlit o čem práce je a proč ji číst. Nutnou součástí úvodu je **vymezení hlavního cíle a dílčích cílů** celé práce. Měli byste zdůvodnit volbu tématu, svůj osobní vztah k problému, uvést metody a postupy, které v práci používáte. Můžete uvést další důležité informace před čtením vlastního textu práce a přínos práce pro praxi. Úvod písemné práce se píše obvykle až na konec. Před název Úvod se číslo kapitoly nepíše. Text Úvodu může být psán v první osobě jednotného čísla.

3.3.2 Vlastní text práce

Při psaní vlastního textu práce by měl mít vedoucí práce průběžný přehled, jakým způsobem postupujete. Při psaní je nutné dodržovat zásady odborného stylu. Vyhýbejte se slovům knižním, archaickým, vulgarismům, argotu apod. Snažte se nevytvářet příliš dlouhá a komplikovaná souvětí. V celé práci je nutné se držet zadaného tématu, tedy příliš „neodbíhat od tématu“ a dodržovat pravopisná pravidla. Za gramatickou správnost textu zodpovídá student. Doporučujeme si nechat text zkontrolovat ještě někým jiným, kdo vás může upozornit na chyby, které sami při opakovaném čtení textu již nevidíte.

Bakalářská i diplomová práce může být zaměřena **empiricky** (s vlastním výzkumem nebo průzkumem nebo **teoreticky** (bez vlastního výzkumu nebo průzkumu). Empiricky zaměřená práce se dělí na teoretickou a praktickou část. V teoretické části obou typů prací prezentuje student odbornou terminologii a vědomosti z příslušné oblasti. Základem je práce s literárními zdroji, které se vztahují k danému tématu.

V teoretické části **bakalářské práce** autor prokazuje schopnost práce s literaturou, adekvátně zvolené k tématu. Teoretická část práce by měla obsahovat různé názory a přístupy významných autorů zabývajících se danou problematikou.

V teoretické části **diplomové práce** plní autor kritéria kladené na bakalářskou práci doplněné o vlastní přístup diplomanta k danému tématu. Tato část by měla obsahovat srovnání různých přístupů a jejich zhodnocení. Má být originální a představovat schopnost samostatné vědecké práce diplomanta.

3.3.3 Struktura a charakter empiricky zaměřené práce

Teoretické část práce

Základní struktura teoretické části obou typů prací je stejná a to:

- uvedení do problematiky,
- rozbor problematiky,
- shrnutí a zhodnocení.

V empiricky zaměřené práci se student zaměří na charakteristiku současného stavu řešeného problému, pochopení problematiky v širších souvislostech, teoretická a odborná východiska, kritické posouzení publikovaných výsledků výzkumů, utřídění základních požadavků a vymezení základních pojmů.

Problematika analyzovaná v teoretické části má zahrnout všechny komponenty obsažené v daném tématu. Například u tématu: „Kvalita života seniorů v domácí péči“ by v teoretické části měly být kapitoly věnované problematice kvality života, dále starým lidem-klientům domácí péče a nakonec specifickým charakteristikám kvality života seniorů.

Praktická část práce

Na teoretickou část práce navazuje **praktická** a společně musí tvořit z hlediska obsahu jeden celek. Praktická část bakalářské práce může mít charakter průzkumu (dílní cíle) nebo výzkumu (hypotézy), edukace, plánu ošetrovatelské péče, návrhu a ověření standardu nebo pracovního postupu. Praktická část diplomové práce má mít charakter výzkumu (hypotézy), edukace, plánu ošetrovatelské péče, návrhu ošetrovatelského procesu, ověření standardu nebo pracovního postupu nebo mít charakter projektu praxe založené na důkazech. Na rozdíl od bakalářské práce je zde požadováno minimálně použití deskriptivní statistiky. Uvádějí-li se v práci hypotézy, musí být **verifikované**. Diplomová práce vyžaduje větší rozsah zkoumaného souboru, podrobnější analýzu, vypracovanější návrhy a opatření pro praxi. Vzory obsahu jednotlivých typů prací naleznete v aktuálním Metodickém manuálu vysokoškolských kvalifikačních prací.

3.3.3.1 Průzkum nebo výzkum

Student dodržuje následující postup při členění podkapitol empirické části:

- *Formulace problému.*
- *Cíl průzkumu (výzkumu).* Cíl se formuluje jasně a zřetelně.
- *Dílní cíle (Hypotézy).* Pokud student stanovuje hypotézy, musí být statisticky ověřeny. Pokud student stanovuje pouze dílní cíle, nejedná se o výzkum, ale o průzkum.
- *Charakteristika souboru.* Uvádí se základní charakteristika souboru, včetně způsobu výběru vzorku a kritérií pro zařazení nebo vyřazení jednotlivce ze souboru, pokud byly stanoveny. Výběru vzorku je nutné zejména v diplomových pracích věnovat patřičnou pozornost.
- *Metoda sběru dat.* Student popisuje metody, které použil pro sběr informací. Popis metod může být doplněn i originály dotazníků a formulářů zařazených v příloze. Použití metod by mělo být řádně zdůvodněno.
- *Organizace průzkumu (výzkumu).*
- *Zpracování dat.*
- *Výsledky.* Výsledky práce by měly být přehledně rozčleněny a uspořádány v logickém sledu, umožňujícím jejich porozumění a správnou interpretaci. Výklad je veden v minulém čase. Je vhodné text kombinovat s tabulkami a grafy, neboť se tím zvýší názornost a přesvědčivost výkladu.

- *Diskuze*. Patří k nejdůležitější části praktické části práce. Student hodnotí a analyzuje dosažené výsledky, srovnává je s údaji jiných autorů, posuzuje splnění cíle práce a ověřuje platnost pracovní hypotézy (pokud byly stanoveny a statisticky testovány), formuluje závěry zaměřené na jednotlivé cíle práce. Může uvést také doporučení pro praxi nebo další výzkum.

3.3.3.2 Edukace pro jednotlivce nebo skupinu

Bakalářská práce s edukační tematikou může mít charakter edukace pro jednotlivce, skupinu nebo komunitu. Základem je návrh a realizace edukace. Edukace může být: *základní* – nejdůležitější informace o dané problematice (např. základní edukace o dietních omezeních u onemocnění diabetes mellitus), *komplexní* – soubor ucelených informací (kurz, rekondiční pobyt pro skupinu nemocných – např. komplexní edukace rodičů dětí s diabetes mellitus), *reedukační* – rozvíjející, pokračující edukace (např. u změny terapie – přechod z perorálních antidiabetik na inzulín – reedukační edukace o aplikaci inzulínu). V teoretické části bakalářské práce student zpracuje dostupné poznatky z příslušné oblasti. Východiskem je práce s bibliografickými zdroji, které se vztahují k příslušné oblasti edukace. Součástí příloh může být návrh edukační dokumentace (edukační plán pro edukované, edukační listy pro edukované, metodické příručky apod.). Součástí práce bude vytvoření informačního brožury k danému tématu edukace. Brožura bude zpracována tak, aby ji bylo možné předávat přímo edukovaným klientům.

Příklad

Doporučná osnova závěrečné práce formou edukace:

Praktická část

- Formulace problému
- Cíl(e)
- Charakteristika souboru
- Proces edukace konkrétního klienta/pacienta
 - ✓ Posouzení a sběr údajů – vstupní dotazník, rozhovor
 - ✓ Vyhodnocení edukčních potřeb
 - ✓ Diagnostika v edukačním procesu – stanovení edukačních diagnóz
 - ✓ Edukační cíle
 - ✓ Plánování v edukačním procesu
 - Stanovení jednotlivých edukačních jednotek*
 - Didaktické zásady u konkrétní prováděné edukace*
 - Didaktické formy edukace u konkrétní prováděné edukace*
 - Učební pomůcky a didaktická technika u konkrétní prováděné edukace*
 - ✓ Realizace edukačního plánu
 - ✓ Vyhodnocení edukace – výstupní dotazník, rozhovor- provést s odstupem (minimálně 3 měsíců po provedené vlastní edukace),

3.3.3.3 Návrh ošetrovatelského procesu

Cíl takto stanovené práce je vytvoření názorného plánu ošetrovatelské péče, vycházejícího z ošetrovatelských diagnóz NANDA-I. taxonomie II, jež se vztahují ke konkrétním potřebám jedince. Plán je vypracován u konkrétního vybraného pacienta.

Příklad

Doporučná osnova závěrečné práce formou návrhu ošetrovatelského procesu:

Teoretická část – dle domluvy s vedoucím práce

Empirická část:

- Formulace problému
 - Cíl(e)
 - Výběr případu – konkrétní jedinec s vybraným onemocněním
 - Metoda sběru dat (rozhovor, pozorování....)
 - Charakteristika pacienta – věk, pohlaví, rodinná situace ...
 - Charakteristika onemocnění – lékařská diagnóza/diagnózy, lékařská anamnéza (vývoj onemocnění, symptomy, absolvované vyšetření, medikace, léčba, dietní opatření), stav při přijetí k hospitalizaci, současný stav onemocnění
 - Fyzikální vyšetření sestrou
 - Anamnéza v doménách
 - Ošetrovatelské diagnózy (včetně konkrétních diagnostických prvků)
 - ✓ Cíle ošetrovatelské péče
 - ✓ Ošetrovatelské intervence (plánované)
 - ✓ Realizace ošetrovatelské péče
 - ✓ Hodnocení včetně doporučení vedoucích ke zdárnému splnění cílů, zlepšení stavu potřeb jedince
 - **Závěr**
-

3.3.3.4 Návrh a realizace auditního šetření

Cílem takto stanovené práce je návrh a realizace auditního šetření a ověření v podmínkách vybraného klinického pracoviště. Audit může mít charakter auditu implementace procesu nebo systému (manuál, standardy ošetrovatelské péče, jednotlivá kritéria auditního šetření).

Příklad

Doporučná osnova závěrečné práce formou návrhu ošetrovatelského procesu:

Teoretická část – dle domluvy s vedoucím práce např.:

- rozdělení auditu, jednotlivé typy a druhy auditu,
- manažerské funkce,
- ISO normy,
- akreditační standardy,
- standardizace v ošetrovatelství.

Empirická část

- Formulace problému - uvedení do problematiky, odůvodnění výběru tématu auditního šetření
 - Cíl auditního šetření
 - Dílčí cíle auditního šetření
 - Charakteristika souboru - všeobecné sestry nebo porodní asistentky, vybraný předmět auditu, vybrané pracoviště, na kterém se bude audit realizovat
 - Metoda sběru dat - rozhovor s všeobecnými sestrami/porodními asistentkami, pozorování sester/porodních asistentek při plnění náplně standardu
 - Organizace auditního šetření - vytvoření plánu realizace auditu
 - Realizace auditu
 - ✓ **Zahájení auditu** (cíle auditu, předmět auditu, kritéria auditu, popis rozsahu auditu).
 - ✓ **Přezkoumání dokumentů** (seznámení se s vybraným ošetrovatelským standardem/jednotlivými kritérii auditu, problémové oblasti předešlých auditů; možná spolupráce s managerem kvality daného pracoviště).
 - ✓ **Příprava činnosti na místě** (návrh auditního protokolu pro ověření auditu).
 - ✓ **Provedení auditu na místě** (informování sester o účelu šetření a následná realizace auditu).
 - ✓ **Příprava závěrečné zprávy z auditu** (předání závěrečné zprávy z auditu managementu oddělení).
 - Diskuze - zhodnocení auditu, překážky a bariéry auditního šetření, komparace s proběhlými audity, návrh možných řešení zjištěných problémových oblastí.
 - Závěr - celková shrnutí auditního šetření.
-

3.3.3.5 Návrh a ověření standardu

Student navrhuje standard pouze v případě, pokud není vypracovaný v národních standardech. Při návrhu respektuje metodiku tvorby standardu, jehož součástí je auditorický list. Ověřuje jej v podmínkách vybraného pracoviště (jen v diplomové práci). Auditní šetření může realizovat buď jako samostatnou závěrečnou práci (viz návrh a realizace auditního šetření) nebo může být součástí ověření standardu návrhem auditního protokolu bez jeho

praktické realizace. Student může také participovat se zdravotnickými zařízeními a podílet se na vytváření níže uvedených standardů ošetrovatelské péče: *Standardy zaměřené na strukturu – manažerské standardy* stanoví metody a nástroje k vedení lidí, poskytování zdrojů, prostředí, vybavení přístroji, nástroje na integraci a komunikaci, informační systémy apod. Obvykle jsou nazvány pojmem směrnice. *Standardy zaměřené na proces – řídicí standardy* stanoví závazné postupy pro řízení lidí, pro výkony a záznamy v praxi. Tyto standardy mají závazně strukturovaný obsah a zaměřují se na popis ošetrovatelských činností a výkonů. *Standardy zaměřené na výsledek – monitorovací standardy* stanoví metody a nástroje pro monitorování, měření, analýzy a hodnocení výsledků, například struktura kvalifikace ošetrovatelského personálu, spokojenost pacientů, spokojenost personálu, výskyt nežádoucích jevů jako jsou pády nebo dekubity a další.

Příklad

Doporučná osnova závěrečné práce formou návrhu a ověření standardu:

Teoretická část

Dle domluvy s vedoucím práce, např. definice standardu, rozdělení standardu, jednotlivé typy a druhy standardu, akreditační standardy, standardizace v ošetrovatelství, význam standardizace pro praxi, popis vybraného standardu.

Empirická část

- Formulace problému
 - Cíl(e)
 - Metoda sběru dat - rozhovor se sestrami, pozorování sester při plnění náplně standardu, komparace vytvořených standardů.
 - Návrh standardu
 - Ověření standardu v praxi (u diplomové práce) - v odstupu nejméně třech měsíců
 - Diskuze - zhodnocení standardu, překážky a bariéry při návrhu a ověření standardu v praxi, komparace s již vytvořenými standardy.
 - Závěr - celková shrnutí, ověření standardu.
-

3.3.3.6 Kazuistika (případová studie)

Kazuistika je kvalitativní výzkumnou metodologií, protože se jedná o výzkum na vzorku jedné osoby nebo situace – případu. Usiluje vystihnout celistvost, komplexnost a specifickou zkoumaného případu. Cílem takto stanovené práce je podrobný popis a rozbor případu problému, který si student vybral. Je nutné, aby si student vybral správně problematiku, kterou chce zachytit a formuloval otázky, které vymezí problém. Dále si stanoví cíl práce a vybere adekvátní případ, na kterém se dá vybraný problém ilustrovat. V případě výzkumné kazuistiky student nepracuje s NANDA

diagnostikou. Výběr respondenta je vždy záměrný. Dalším krokem je získat informovaný souhlas zkoumané osoby. Získat ji pro práci na kazuistice, navázat s ní dobrý osobní kontakt, aby bylo možné získat pravdivé a úplné informace. Informace lze získat rozhovorem (s výzkumnou osobou, popřípadě s rodinnými příslušníky, ošetrovatelským personálem, lékařem) nebo z ošetrovatelské dokumentace.

Struktura kazuistiky:

- **metodologický úvod** (výběr problému a stanovení cíle, zdůvodnění výběru metodiky, výběr případu, způsob získání informací, popis struktury kazuistiky),
- **anamnéza** (popis situace před samotným průběhem případu),
- **katamnéza** (popis průběhu případu, možno doplnit citace a výroky zkoumané osoby, musí zachovat logickou a časovou posloupnost),
- **analýza a interpretace** (rozbor případu),
- **závěr nebo diskuse** (zhodnocení kazuistiky, vyvození důsledků a návrh řešení zjištěných problémů, konfrontace s teorií).

3.3.3.7 Projekt praxe založené na důkazech

Cílem takto zvolené bakalářské práce je, na zvoleném ošetrovatelském problému analyzovat stávající důkazy a navrhnout nejlepší praxi založenou na důkazech, která povede k řešení problému. V případě možnosti realizovat navrhovanou nejlepší praxi a zhodnotit žádaný výsledek. Je nutná základní znalost angličtiny.

Příklad

Doporučná osnova závěrečné práce formou projektu praxe založené na důkazech:

- **Formulace problému** – popis problému, vysvětlení důležitosti problému, uvedení současných přístupů při řešení problematiky v ČR a v zahraničí
- **Cíle**
- **Metodika** – stanovení klinické otázky PICO(T), uvedení zdrojů dat, způsobu vyhledávání, klíčová slova, způsob hodnocení článků a analýzy
- **Výsledky** – uvedení úplného a důkladného přehledu důkazů souvisejících s problémem
- **Diskuse** – kritické zhodnocení výsledků výzkumu týkající se problému

- **Navrhovaná nejlepší praxe** – kompletní a podrobný popis navrhované nejlepší praxe založené na důkazech, specifikování výsledků, kterých má být dosaženo aplikací navrhované nejlepší praxe.
 - **Realizace navrhované nejlepší praxe** – (povinné pouze pro diplomové práce) – popis pilotního testování navrhované nejlepší praxe.
 - **Zhodnocení požadovaného výsledku** – (povinné pouze pro diplomové práce) – zhodnocení účinnosti a efektivnosti navrhované nejlepší praxe.
 - **Závěr** – celkové shrnutí
-

3.3.4 Struktura a charakter teoreticky zaměřené práce

Pro text teoreticky zaměřené práce je doporučována tato struktura:

1. Úvod do problematiky

Úvod do problematiky představuje zpracovávané téma nebo problém, zdůvodnění volby tématu (případně výzkumné otázky) a má vytvářet vztah se současnou teoretickou diskuzí nebo aktuální problematikou v praktické sféře. Při zpracování se odvoláváme na základní bibliografické prameny.

Úvod by měl pomoci podkapitol zodpovědět pět základních aspektů:

1. Zdůvodnění tématu (*Proč je téma vůbec důležité?*).
2. Výzkumnou otázku nebo specifikaci problému (*Jaké otázky bude práce řešit? Jaké je specifické určení tématu nebo problému?*).
3. Kontext problému (přehled literatury o dosavadním stavu výzkumu a znalostí v dané oblasti).
4. Jak se bude postupovat (*Jakých metod se využije při řešení otázek?*).
5. Jaká bude organizace hlavní části práce (stručný popis organizace a obsahu jednotlivých kapitol).

2. Hlavní část (kapitoly a podkapitoly)

Hlavní část je organizována do vhodně zvolených podkapitol se zpracováním jednotlivých částí úkolu. Doporučuje se nejdříve jasně popsat základní body práce (problémy, otázky, teorie apod.) a teprve pak se propracovávat k jednotlivým subproblémům. Obrácená cesta od zvláštního k obecnému se nedoporučuje. Tato část také obsahuje zpracovaný přehled literatury o dosavadním stavu bádání. Celé zpracování je vedeno vůdčí představou, která byla sdělena v úvodu. Téma a řešené problémy mají být zasazeny do kontextu současné vědecké diskuze nebo problémů praxe. Proto se také na vhodném místě uvádí přehled definic a pojmů a ohraničení k jiným příbuzným tématům a pojmům.

3. Závěry práce

V závěrečné kapitole se provede stručný přehled výsledků práce (a odpovědí na výzkumné otázky, které byly položeny v úvodu). Zcela na konec ve zvláštní podkapitole se student vyjadřuje k možnostem dalšího průzkumu (výzkumu) nebo uplatnění výsledků a uvádí osobní poznámky.

3.3.5 Závěrečná část práce

3.3.5.1 Závěr

Student v závěru práce obecně zhodnotí výsledky vzhledem k vytčeným cílům, uvede širší pohled na problematiku. Praktický přínos pro praxi a podněty pro další zkoumání uvede, pokud je neuvedl v diskusi. Závěr by neměl být pouhým mechanickým shrnutím nebo opakováním tezí řešeného problému, ale měl by zřetelně vyjádřit vztah mezi zjištěnými výsledky a výchozími hypotézami. Závěr se tvoří obvykle nakonec. Je také důležitou součástí práce, proto mu **věnujte náležitou pozornost**.

3.3.5.2 Seznam zkratk

V případě, že v práci používáte více než 5-6 zkratk, uvádějte jejich plné vysvětlení na samostatné stránce pod názvem **Seznam zkratk**, která je zařazena za Závěrem. Zkratky se řadí v abecedním pořadí a uvádí se u nich celé nezkrácené znění názvu, pojmu atd..

Příklad

IM – infarkt myokardu
IIT – intenzifikovaný inzulinový režim
TS – teorie sebepěče

Při menším počtu zkratk je možné uvést při prvním výskytu celý název a v závorce za ním zkratku uvozenou slovy „dále jen“ a nevytvořit seznam zkratk.

Příklad

...studenti vysokých škol (dále jen VŠ) mají nárok...

3.3.5.3 Seznam grafů (tabulek)

Použije-li student větší množství grafů a tabulek, je vhodné zařadit na samostatnou stranu umístěnou před bibliografické zdroje **seznam grafů** (případně **seznam tabulek**) se stránkováním jednotlivých objektů.

3.3.5.4 Bibliografické zdroje v závěrečné práci

Jak už jsme se zmínili, v seznamu literatury musí být uvedeny **všechny** bibliografické zdroje, které jsou v práci použity. Práce musí splňovat mezinárodně uznávané formální a citační kritéria a zásady odkazování na primární a sekundární literaturu. V seznamu bibliografických odkazů uvádíme všechny odkazy na literaturu, kterou jsme použili v teoretické a praktické části. Diplomová práce by měla obsahovat minimálně tři zdroje v cizím jazyce (anglický, německý). Odkazy zařazujeme podle abecedy a nečísujeme je. Seznam bibliografických odkazů zarovnáváme vlevo, aby nevznikaly případné mezery v bibliografických záznamech.

Zápis bibliografických zdrojů musí odpovídat současným normám. Jsou to:

- ČSN ISO 690 Bibliografické citace. Obsah, forma a struktura.
- ČSN ISO 690-2 Bibliografické citace. Část 2: Elektronické dokumenty nebo jejich části.
- ČSN 01 0196 Zkracování názvů časopisů a jiných periodik.

Příklad – techniky citování

Knihy – monografie

Jeden autor:

KOUTECKÝ, J. *Funkční komunikace*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Univerzita Karlova, 1992. 158 s. ISBN 0-321-37308-5.

Dva autoři:

SPERBER, D., WILSON, D. *Relevance*. Cambridge: Cambridge University Press, 1995. 385 s. ISBN 0-631-19878-4.

Tři autoři:

DUŠKOVÁ, L., BUBENÍKOVÁ, L., CAHA, J. *Stručná mluvnice angličtiny*. 6. přeprac. vyd. Praha: Academia, 1991. 332 s. ISBN 80-200-0383-5.

Více než tři autoři:

MEŠKO, D. et al. *Akademická příručka*. Martin: Osveta, 2006. 256 s. ISBN 80-8063-219-7.

Bez autora:

Lumen gentium: věroučná konstituce o církvi. Překlad z latiny Jindra Hubková. Praha: Scriptum, 1992. 71 s. ISBN 80-85528-07-X.

Část knihy – záznam kapitoly

TOMAN, M., KREJČÍ, J. *Veterinární imunologie.* Praha: Grada Publishing, a.s. 2000. [Kap.] IV., Imunita proti infekci, s. 153-171. ISBN 80-200-0383-5.

Část knihy – záznam kapitoly jiného autora

DIJK, T. Opinions and ideologies in the press. In. BELL, A., GARRETT, P. *Approaches to media discourse.* Oxford: Blackwell Publishers, 1995. s. 21-63. ISBN 80-221-0383-5.

Článek, seriálová publikace

PETROVÁ, L., IVANOVÁ, D. Šetření spokojenosti seniorů v institucích. *Kontakt.* 2003;5(4):265–267.

PAPASTAVROU, E. et al. A cross cultural study of the concept of caring through behaviours: patients' and nurses' perspectives in six different EU countries. *Journal of Advanced Nursing.* 2011;28(12):251–265.

Vysokoškolské kvalifikační práce

KNOTEK, P. *Kultura jako péče o duši.* Praha, 1999. 80 s. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Katedra andragogiky. Vedoucí diplomové práce Zdeněk Kratochvíl.

HLAVÁČEK, M. *Nestandardní modely pro rozhodování a vyjednávání ekonomických subjektů týkající se ekonomických informací.* Praha, 2003. 106 s. Disertační práce. Univerzita Karlova. Fakulta sociálních věd. Institut ekonomických studií.

Sborníky z konferencí

NOVÁKOVÁ, D. Ošetrovatelství založené na důkazech jako součást výuky. In. BUŽGOVÁ, R., SIKOROVÁ, L. eds. *Ošetrovatelská diagnostika a praxe založená na důkazech II. Nursing diagnostics and evidence based practice II.* Ostrava: Ostravská univerzita, 2008. s. 26–30. ISBN 978-80-7368-499-0.

NOVÁKOVÁ, D. The university students life styles. In. *Proceedings of 3rd International Conference Health tourism for 21st century.* Opatija: INDEKS, 2000. p. 15–24. ISBN 953-981790-0-0.

- **Elektronická kniha - monografie**

LECH, R. *Fundamental principles of engineering nanometrology* [online]. Oxford: Elsevier, 2009. 256 p. ISBN 978-0-08-096454-6. [cit. 2011-04-27]. Dostupné z: <http://www.sciencedirect.com/science/book/9780080964546>

- **Kapitola v elektronické knize**

DEMARY, Y. Computation of 2D viscoelastic flows for a differential constitutive equation. In. PIAU, J., M., AGASSANT, J., F. eds. *Rheology for Polymer Melt Processing* [online]. Elsevier, 2011. p. 237–255. ISBN 9780444822369. [cit. 2011-04-27]. Dostupné z: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0169310796800098>

- **Příspěvek v online sborníku**

DUDEK, P. Řízení zpravodajského systému ve skupině Unipetrol. In. *INSOURCE 2008: konference o profesionálních informačních zdrojích, Praha 5. - 6. února 2008: sborník příspěvků konference* [online]. Praha: Albertina icome Praha, 2008. [cit. 2011-04-27]. Dostupné z: <http://www.insource.cz/pdf/2008/dudek-petr2.pdf>

- **Elektronický dokument na webové stránce**

POSPÍŠIL, J. *Příprava k tisku* [online]. ©1997, poslední revize 20. 1. 1998 [cit. 1999-12-05]. Dostupné z: <http://www.ilap.com/nsn>

What is fluid technology? [online]. Bowles Fluidics Corp. [cit. 2011-10-10]. Dostupné z: <http://www.bowlesfluidics.com/capabilities/technology/>

- **Záznam webové stránky a webového sídla (citování celého webu nikoliv jedné stránky)**

Česká asociace sester [online]. ČAS ©2008 [cit. 2010-05-25]. Dostupné z: <http://www.cnaa.cz/>

- **Záznam dílčí webové stránky (citování jedné stránky webového sídla odborné organizace)**

Sekce a regiony. *Česká asociace sester* [online]. ČAS ©2008 [cit. 2010-05-25]. Dostupné z: <http://www.cnaa.cz/sekce-a-regiony/>

- **Citace z CD-ROM (článek ve sborníku)**

NOVÁ, H. Elektronické informační zdroje v knihovnách České republiky. In. *Informace na dlani 2001* [CD]. Praha: Albertina icome Praha, 2001.

ČESKO. MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. *Panorama českého průmyslu 2006, Panorama of Czech industry 2006* [CD]. Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2007.

- **Záznam zákona ČR zveřejněného ve svazku publikované sbírky zákonů**

ČESKO. Zákon č. 111 ze dne 22. dubna 1998 o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). In. *Sbírka zákonů České republiky*. 1998, částka 39, s. 5388-5419. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1998/sb039-98.pdf>

ČESKO. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Vyhláška č. 317 ze dne 27. července 2005 o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků. In. *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2005, částka 111, s. 5654-5674. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/sbirka/2005/sb111-05.pdf>

- **norma**

ČSN ISO 690. *Informace a dokumentace – Pravidla pro bibliografické odkazy a citace informačních zdrojů*. Praha: Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, 2011. 40 s.

- **Informace získané osobním kontaktem**

Téma: Odchod sovětských vojsk. Interview s Michaelem Kocábem, bývalým poslancem. Praha, 16. 7. 2008.

- **Nepublikované zdroje**

NOVÁK, F. *Příspěvek k filosofii dějin*. Pardubice, 2010. Nepublikovaný rukopis.

Kronika farnosti sv. Gotharda v Praze (bez autora), CD-ROM, Archiv farnosti sv. Gotharda, Praha 6 - Bubeneč. Nepublikováno.

3.3.5.5 Přílohy v závěrečné práci

Přílohami mohou být jakékoli materiály, které mají přímou souvislost s vlastní prací. **Nepočítají se do rozsahu práce**. Zpravidla se jedná o větší obrázky, tabulky, grafy nebo protokoly z průzkumu či výzkumu. Přílohy uvádíme v samostatné části a číslujeme je od jedničky (Příloha 1). Před první z příloh uvádíme na samostatné straně **seznam příloh** - seznam všech příloh se stránkováním, je-li počet příloh vyšší a orientace by nebyla přehledná. Strany s přílohami se mohou číslovat samostatně. Každá příloha začíná na samostatném listu papíru. Pokud má příloha více stran, název přílohy se uvede jen na první straně příslušné přílohy. Obsahuje-li písemná práce přílohy, je třeba vložit do textu práce vnitřní odkaz na každou přílohu, např. (viz příl. 5, s. 107).

Shrnutí kapitoly:

Realizační etapa závěrečné práce zahrnuje sepsání vlastního textu. Práce musí respektovat formální požadavky kladené na zpracování závěrečné práce, měla by být psána odborným jazykem, bez gramatických chyb. Bakalářská i diplomová práce může být zaměřena empiricky nebo teoreticky. Empiricky zaměřená práce může mít charakter: výzkumu (průzkumu), edukace pro jednotlivce nebo skupinu, plánu ošetrovatelské péče, návrhu a ověření standardu nebo kazuistiky. Student sepsáním práce musí prokázat, že umí pracovat s odbornou literaturou a správně ji citovat.

Otázky úkoly:

Uveďte strukturu členění výzkumné práce.

Který současné normy upravují zápis bibliografických zdrojů?

Další doporučené zdroje k této kapitole:

BRATKOVÁ, E. (ed.) Metody citování literatury a strukturování bibliografických záznamů podle mezinárodních norem ISO 690 a ISO 690-2. Metodický materiál pro autory vysokoškolských kvalifikačních prací. Verze 1.0. (2006) [online]. poslední aktualizace 13. 4. 2006 [cit. 2008-09-09]. Dostupné na: <<http://www.evskp.cz/SD/4c.pdf>>.

4 ZÁVĚREČNÁ ETAPA ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

V této kapitole se dozvíte:

- ❑ způsob odevzdání závěrečné práce,
- ❑ jak získat výpis z databáze závěrečných prací,
- ❑ co je to licenční smlouva,
- ❑ obsah posudků závěrečné práce,
- ❑ způsob obhajoby závěrečné práce a její prezentace,
- ❑ možnosti zpřístupnění závěrečných prací.

Po prostudování kapitoly byste měli:

- ❑ znát pravidla pro odevzdání závěrečné práce,
- ❑ orientovat se v problematice hodnocení závěrečné práce (posudky vedoucího práce a oponenta),
- ❑ seznámit se s průběhem obhajoby závěrečné práce,
- ❑ znát základní pravidla pro prezentaci závěrečné práce.

Klíčová slova této kapitoly:

Výpis, databáze, licenční smlouva, posudek, vedoucí práce, oponent, obhajoba, prezentace.

Čas potřebný k prostudování učiva kapitoly: 30 minut

Průvodce

V této kapitole se budeme zabývat závěrečnou etapou vaší tvorby závěrečné práce. Dozvíte se, jak získat výpis z databáze závěrečných prací, jak práci odevzdat. Dále si vysvětlíme, jaké aspekty hodnotí vedoucí práce a oponent při vypracování posudku závěrečné práce. Důležitou součástí kapitoly jsou základní pravidla pro přípravu prezentace a informace o průběhu obhajoby závěrečné práce.

4.1 Odevzdání práce

Termín odevzdání práce je stanoven harmonogramem akademického roku. Před odevzdáním závěrečné práce je **povinností studenta** zadat svou závěrečnou práci do Databáze závěrečných prací OU (DIPL2) přes Portál OU. Po vyplnění všech potřebných údajů student generováním získá *Výpis z databáze závěrečných prací OU*, který se nekládá do tištěné verze finální práce. Student je povinen vložit závěrečnou práci ve formátu pdf (soubor je

pojmenován příjmením a rokem např. Novakova-2012) - soubor se nesmí zipovat!

Dále je student povinen odevzdat práci sekretářce katedry v tištěné verzi v lepené nebo kroužkové vazbě (2x). **Písemný výtisk nemusí být svázan v pevné vazbě.** Odevzdání práce ve stanoveném termínu je podmínkou účasti studenta na státní závěrečné zkoušce.

4.2 Posudky závěrečné práce

Posudek na každou odevzdanou diplomovou práci písemně vypracuje **vedoucí práce a oponent**, součástí posudků je návrh klasifikace práce. Bakalářskou práci písemně posuzuje jen oponent. Vedoucí bakalářské práce zpracovává posudek jen v případě, nemůže-li se z vážných důvodů zúčastnit obhajoby bakalářské práce, kterou vedl. Oponentem může být pracovník fakulty nebo odborník z jiných vysokoškolských či vědeckých pracovišť nebo z praxe. Student má právo seznámit se s oběma posudky nejméně 5 dnů před stanoveným termínem obhajoby. Vypracování posudků vedoucího práce a oponenta a jejich předložení k obhajobě zabezpečí vedoucí katedry, na které byla práce zadána. Jedno vyhotovení obou posudků se přikládá k protokolu o obhajobě práce (státní závěrečné zkoušce).

Vedoucí práce zhodnotí především:

- celkovou strukturu a způsob zpracování práce (její přiměřenost k tématu a cílu práce, rozsah, vyváženost a vnitřní návaznost částí práce),
- teoretické vědomosti k danému tématu, tvořivý přístup studenta k dané problematice,
- metodologickou a metodickou stránku práce (identifikace pojmů, problémů, cílů a metod použitých v práci, jasnost výkladu, stupeň využití argumentů a zdůvodnění názorů), přiměřenost metodických postupů, použitých metod, metodik a jejich správných aplikací,
- rozbor a originalitu práce (stupeň analýzy, její úplnost a hloubka proniknutí do problematiky, míra originality práce, poměr mezi popisem a vlastním postojem a hodnocením),
- dosažené výsledky, odborný a praktický přínos pro ošetrovatelskou teorii a praxi,
- práci s literaturou (rozsah, struktura a reprezentace citované a použité literatury, její přiměřené a správné využití v textu),
- formální stránku práce (grafická, jazyková a estetická úprava, jasnost a srozumitelnost kompozice a stylu, dodržování pravidel na úpravu a psaní závěrečných prací),
- celkový přístup studenta k tvorbě práce, snahu, zájem, účast na konzultacích, schopnost studenta samostatně pracovat a řešit svěřené úkoly

- nedostatky, které se v práci vyskytují, případně doporučí studentovi při obhajobě doplnit některé informace,
- v závěru posudku práci celkově zhodnotí a klasifikuje.

Oponent se ve svém posudku zaměřuje na:

- strukturu práce, členění na kapitoly a oddíly, logiku stavby práce (přiměřenost k tématu a cílu práce, rozsah, vyváženost a vnitřní návaznost částí práce),
- prokázání teoretických vědomostí k danému tématu, úroveň teoretického zpracování, tvořivý přístup studenta k dané problematice,
- metodologickou a metodickou stránku práce (identifikace pojmů, problémů, cílů a metod použitých v práci, jasnost výkladu, stupeň využití argumentů a zdůvodnění názorů), přiměřenost metodických postupů, použitých metod, metodiky a její správné aplikace,
- rozbor a originalitu (stupeň analýzy, její úplnost a hloubka proniknutí do problematiky, míra originality práce, poměr mezi opisem a vlastním postojem a hodnocením),
- formální náležitosti, úpravu, přehlednost, úplnost,
- práci s literaturou a jinými informačními zdroji (rozsah, struktura a volba citované a použité literatury, její přiměřené a správné využití v textu),
- dosažené výsledky, správnost jejich zpracování, profesní a praktický přístup pro ošetrovatelskou teorii a praxi,
- splnění vytyčeného cíle, na to, zda zpracování problematiky koresponduje se zadáním tématu,
- formální stránku práce (grafická, jazyková a estetická úprava, jasnost a srozumitelnost kompozice a stylu, dodržování pravidel na úpravu a psaní závěrečných prací),
- v závěru posudku práci celkově zhodnotí a klasifikuje.

Vedoucí práce i oponent jsou povinni v závěru posudku jednoznačně formulovat, zda **doporučují**, nebo **nedoporučují práci k obhajobě**.

Doporučená kritéria pro hodnocení závěrečné práce v posudku:

- **Výborně** – závěrečná práce má značný praktický či teoretický přínos, je zpracována na vysoké odborné a teoretické úrovni, odpovídá náročným hlediskům a není v ní závad ani po formální stránce.
- **Velmi dobře plus, velmi dobře** – závěrečná práce přispěla k řešení daného problému, avšak není rozpracována do hloubky, v závěrečné práci se vyskytují nedostatky po odborné nebo formální stránce.

- **Dobře plus, dobře** – závěrečná práce v zásadě splnila zadaný okruh otázek, nedostatky po odborné či formální stránce neovlivňují princip řešení.
- **Nevyhověl (nevyhověla)** – v závěrečné práci se vyskytují hrubé nedostatky ve vlastním řešení, anebo řešení neodpovídá tématu závěrečné práce, práce je po formální stránce na nízké úrovni (uspořádání a návaznost textu, neodborné výrazy, překlepy) a neodpovídá požadavkům kladeným na odbornost závěrečných prací.

4.3 Obhajoba závěrečné práce

Obhajoba bakalářské nebo diplomové práce je součástí státní závěrečné zkoušky, probíhá před komisí formou rozpravy mezi studentem a členy komise a je veřejná. K obhajobě jsou přizváni vedoucí závěrečné práce a oponent. Obhajobu řídí předseda komise nebo v případě jeho nepřítomnosti děkanem fakulty pověřený jiný člen komise.

Průběh obhajoby je zpravidla následující:

- předseda komise nebo jím pověřený člen komise zahájí obhajobu závěrečné práce,
- student uvede základní teze závěrečné práce (prezentace) asi 10 min, je možné nahlížet do písemné přípravy, nesmí se však doslovně číst.
- předseda nebo jím pověřený člen komise seznámí komisi a studenta s obsahem oponentského posudku
- vedoucí diplomové práce se vyjádří k průběhu diplomové práce, při nepřítomnosti vedoucího diplomové či bakalářské práce jsou členové komise a student seznámeni s písemným hodnocením vedoucího práce,
- student se vyjádří k oponentskému posudku a případně k posudku vedoucího práce,
- student v diskuzi reaguje na otázky a připomínky členů komise i na dotazy ostatních přítomných.

Celkový výsledek obhajoby závěrečné práce vychází z předloženého textu, z posudků a je **významně ovlivněn výkonem studenta v průběhu obhajoby**. Předmětem hodnocení je nejen úvodní slovo (prezentace) studenta, ale také odpovědi a reakce studenta na připomínky v posudcích, na otázky členů zkušební komise. Je-li diplomová a bakalářská práce hodnocena jako nevyhovující vedoucím práce i oponentem, není doporučena k obhajobě. Vedoucí katedry po dohodě s vedoucím práce rozhodne o způsobu přepracování závěrečné práce a určí nový termín jejího odevzdání. Třetí zpracování téhož tématu je nepřípustné. Obhajoba se pak koná v nejbližším možném termínu. V souladu se Studijním a zkušebním

řádem OU může student (neúspěšný při obhajobě) konat další části státní závěrečné zkoušky.

4.3.1 Prezentace práce

Student má možnost připravit si k obhajobě své práce prezentaci v programu MS PowerPoint. Prezentace má trvat přibližně 8-10 minut, čemuž odpovídá přibližně 8-10 obrázků. Největší a stěžejní část prezentace by měla tvořit praktická část práce. Na jednom obrázku (fólii) se doporučuje přibližně 5–6 řádků textu, v jednom řádku 5–6 slov. Písmo by mělo být výrazné na kontrastním pozadí (doporučuje se tmavé písmo na světlém, klidném pozadí např. šedém, světle modrém, bílém). Velikost nadpisu maximálně 40 bodů, velikost psaného textu maximálně 30 bodů. Velikost písma je možno přizpůsobit obsahu a formě prezentovaného materiálu. Předdefinované animace a různé zvukové a pohybové efekty prezentovaných snímků nejsou doporučovány.

Doporučujeme vám doručit prezentaci závěrečné práce nejpozději jeden den před termínem obhajoby na sekretariát katedry. K prezentaci si můžete připravit text v písemné podobě, který však zásadně komisi **nečtete**. Doporučujeme, abyste si prezentaci vyzkoušeli, požádejte někoho z okolí (kolegové, přátelé, rodina), aby byli pro tento účel posluchačem. Můžete si ověřit délku vašeho vystoupení, která by **neměla přesáhnout 10 minut**. Při prezentaci byste měli respektovat hlavní zásady ústního projevu. Neměli byste hovořit monotónně a potichu, na konci věty klesejte hlasem. Volte odpovídající gestikulaci, sledujte očima posluchače – v žádném případě nesledujte strop nebo okno.

4.4 Zpřístupnění závěrečných prací

Zpřístupnění závěrečných prací se řídí Zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). Zveřejňování závěrečných prací je upraveno § 47b takto:

- (1) Vysoká škola nevýdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a záznamu o průběhu a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.
- (2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

- (3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

Postup pro zadávání, odevzdávání a obhajoby vysokoškolských kvalifikačních prací je dále upraven Směrnicí rektora OU č. 147/2010 a může být dále upřesněn směrnicí děkana platnou v příslušném akademickém roce.

Shromažďováním, zpracováním a zpřístupňováním VŠKP je pověřena Univerzitní knihovna. Katedry předají do knihovny obhájené práce ve formátu pdf na CD s příslušnými náležitostmi do 14 dnů po obhajobě. Práce v plnotextové podobě se zpřístupňují prostřednictvím databáze VŠKP. Přístup k plným textům je umožněn uživatelům v rámci OU.

Shrnutí kapitoly:

Závěrečná práce se odevzdává do stanoveného termínu na sekretariát příslušné katedry a to ve dvou písemných vyhotoveních. Práce nemusí mít pevnou vazbu, v každé však musí být vloženo CD se souborem závěrečné práce v pdf. Diplomovou i bakalářskou práci hodnotí oponent, kterého určí příslušná katedra. Posudek pro diplomovou práci vypracovává také vedoucí práce. Obhajoba závěrečné práce je součástí závěrečné zkoušky. Její hodnocení je výrazně ovlivněno výstupem studenta při obhajobě a jeho reakcí na otázky komise.

Otázky úkoly:

Jakým způsobem odevzdáte vaši závěrečnou práci?
Uveďte zásady prezentace vědecké práce.

Další doporučené zdroje k této kapitole:

Směrnice děkana č. 3/2010 organizační pokyny pro zadávání, odevzdávání a obhajoby vysokoškolských kvalifikačních prací.

Seznam použitých bibliografických zdrojů

BOLDIŠ, P. *Bibliografické citace dokumentů podle ČSN ISO 690 a ČSN ISO 690-2 : Část 1 – Citace: metodika a obecná pravidla.*

Verze 3.3. [online]. c1999-2004, poslední aktualizace 11. 11. 2004 [cit. 2006-02-26]. Dostupný z WWW: <<http://www.boldis.cz/citace/citace1.ps>>, <<http://www.boldis.cz/citace/citace1.pdf>>.

BOLDIŠ, P. *Bibliografické citace dokumentů podle ČSN ISO 690 a ČSN ISO 690-2 : Část 2 - Modely a příklady citací u jednotlivých typů dokumentů.*

Verze 3.0. (2004) [online]. c 1999-2004, poslední aktualizace 11. 11. 2004 [cit. 2006-02-26]. Dostupný z WWW: <<http://www.boldis.cz/citace/citace2.pdf>>.

BRATKOVÁ, E. (ed.) *Metody citování literatury a strukturování bibliografických záznamů podle mezinárodních norem ISO 690 a ISO 690-2. Metodický materiál pro autory vysokoškolských kvalifikačních prací.*

Verze 1.0. (2006) [online]. poslední aktualizace 13. 4. 2006 [cit. 2008-09-09]. Dostupné na: <<http://www.evskp.cz/SD/4c.pdf>>.

DIPL 2 Stručný manuál pro vysokoškolské kvalifikační práce. Portál OU.

IVANOVÁ, K., JURÍČKOVÁ, L. *Písemné práce na vysokých školách se zdravotnickým zaměřením.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2005. 98 s. ISBN 80-244-0992-5.

JAROŠOVÁ, D. *Metodický manuál vysokoškolských kvalifikačních prací.* Ostrava: Ostravská univerzita, 2018. 51 s.

MEŠKO, D. et.al. *Akademická příručka.* Martin: Osveta, 2006. 256 s. ISBN 80-8063-219-7.

NEMČEKOVÁ, M. Výzkumný proces a jeho fáze. In ŽIAKOVÁ, K. et al. *Ošetrovatelstvo: teória a vedecký výskum.* Martin: Osveta, 2003. 319 s. ISBN 80-8063-131-X.

Studijní a zkušební řád Ostravské univerzity z 1. 9. 2017.

ŽIAKOVÁ, K., ČÁP, J. *Manuál k závěrečným pracím.* Martin: JLF UK, 2006. 38 s.

ŽIAKOVÁ, K. et. al. *Ošetrovatelstvo: teória a vedecký výskum.* 2. přeprac. vyd. Martin: Osveta, 2009. 323 s. ISBN 80-8063-304-2.